

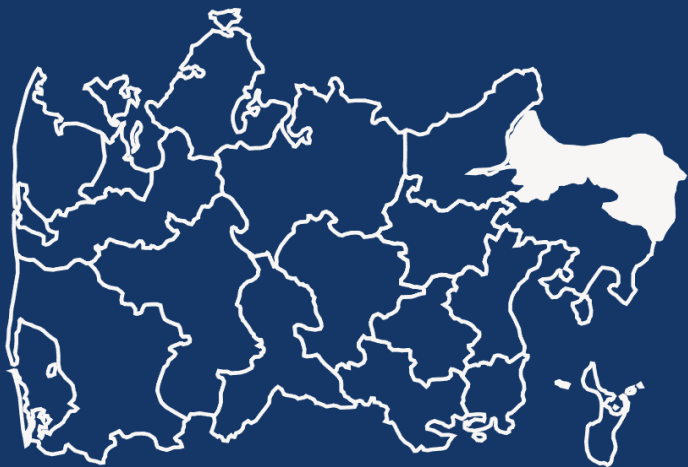

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Erhvervsudvikling i Norddjurs Kommune

Tendenser, specialisering, vækst og
erhvervsfremmeindsats

Juni 2023

Indhold

1. Forord og sammenfatning	3
2. Temaafsnit om detailhandel	8
3. Temaafsnit om fødevaresektoren	16
4. Beskæftigelse og specialisering	25
5. Iværksætteri og virksomhedsbestand	31
6. Vækstvirksomheder og eksport	40
7. Profilanalyse – highlights	44

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

1

Forord og sammenfatning

Forord

Denne rapport er fjerde udgave af kommune-rapporterne om erhvervsudvikling i Midtjylland¹ – rapporter der tager temperaturen på det lokale erhvervsliv i de 19 midtjyske kommuner.

Erhvervshus Midtjylland har blandt andet til formål at fremme og påpege midtjyske vækstdrivere og styrkepositioner samt modvirke udviklingsbarrierer. I den forbindelse skal kommunerapporterne danne grundlag for en stærk, aktiv og faktabaseret erhvervsfremmeindsats lokalt og regionalt, der understøtter de mange forskellige potentialer og styrker, som Midtjylland besidder.

I lighed med tidligere udgaver indeholder kommune-rapporterne data, som beskriver strukturen af det lokale erhvervsliv – herunder data relateret til beskæftigelse, iværksætteri, udvikling i virksomhedsbestanden og eksport. Ydermere indgår der statistik over brugen af lokal erhvervs-service og specialiseret vejledning med afsæt i Profilanalyse 2023².

Dette års kommunerapporter indeholder desuden to nye sektorfokuserede kapitler, der med et bredt udsnit af data går i dybden med henholdsvis fødevaresektoren og detailhandlen. Samtidig har kommunerne bidraget med et overblik over de initiativer og indsatser, der er iværksat lokalt for at styrke de to sektorer.

Fødevaresektoren og detailhandlen er to af de vigtigste sektorer for økonomisk vækst og beskæftigelse i de Midtjyske kommuner, hvorfor lokale indsatser og initiativer rettet mod disse sektorer har stor betydning.

Fødevareinnovation, bæredygtig fødevareproduktion og klimavenlige produktionsmetoder er forbundet med et stort fremadrettet potentiale for yderligere styrkelse af fødevaresektoren som midtjysk styrkeposition.

Detailhandlen spiller en central rolle i forhold til bosætning, tiltrækning af turister og besøgende til området og bidrager til at øge efterspørgslen efter lokale produkter og tjenester. Sektoren gennemgår imidlertid en digital transformation, som kræver omstilling hos de eksisterende virksomheder og samtidig giver et stort forretningsmæssigt potentiale.

Vi er taknemmelige for kommunernes bidrag, da dette skaber grundlag for inspiration og videndeling på tværs af kommunerne og potentielt også udvikling af nye erhvervs-strategier, initiativer og partnerskaber til gavn for det lokale erhvervsliv.

Tværkommunalt samarbejde samt et tæt samarbejde mellem kommunerne, den lokale erhvervsservice og erhvervshuset med henblik på at styrke erhvervsfremmeindsatsen er vigtig. Kommunerapporten skal i den henseende være facilitator for yderligere samarbejde, da den giver indblik i det lokale og tværkommunale potentiale og aktuelle udfordringer.

Gennem rapporten sammenlignes udviklingen i Norddjurs Kommune med hele Region Midtjylland, resten af landet og en gruppe af sammenligningskommuner.

Sammenligningskommunerne er Struer Kommune, Lemvig Kommune, Skive Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune og Samsø kommune.

God læselyst
Bestyrelsesformand Ib Lauritsen
Direktør Erik Krarup

¹ 2020, 2021 og 2022.

² Profilanalyse 2023.

Sammenfatning - erhvervspræstationer

Analysen af Norddjurs Kommunes erhvervspræstationer viser, at kommunen generelt klarer sig pænt, men på et par områder ligger under niveauet i sammenligningskommunerne og resten af regionen.

Den samlede virksomhedsbestand er steget fra 2020 til 2021, og Norddjurs Kommune har haft en positiv nettotilflytning af virksomheder gennem de seneste år. Derudover har Norddjurs Kommune en stigende andel af virksomhederne, som er vækstvirksomheder og en etableringsrate der er højere end i sammenligningskommunerne.

Norrdjurs Kommune har haft et fald i beskæftigelsen fra 2016 til 2021 i modsætning til sammenligningskommunerne. Forskellen skyldes primært et fald fra 2020 til 2021. Samtidig er overlevelsesheden for iværksætterne faldet gennem de seneste år, og antallet af konkurser er, som konsekvens af ophør af hjælpepakker, steget i Norddjurs Kommune fra 2020 til 2022.

Udvalgte resultater fra analysen

Den private beskæftigelse i Norddjurs Kommune er faldet med ca. 3 pct. fra 2020 til 2021. I Region Midtjylland er beskæftigelsen i samme periode steget med ca. 8 pct.

Etableringsraten i Norddjurs Kommune lå i 2021 på 4,5 pct., hvilket er over niveauet i sammenligningskommunerne på 3,8 pct., men under regions gennemsnittet på 5,5 pct.

Der flyttede i 2022 129 virksomheder til Norddjurs Kommune, mens der fraflyttede 115 virksomheder. Nettotilflytningen af virksomheder siden 2017 er 24 virksomheder.

Den samlede virksomhedsbestand i Norddjurs Kommune er steget fra 2.043 i 2020 til 2.062 i 2021.

Andelen af vækstvirksomheder i Norddjurs Kommune er steget fra 7,6 pct. i 2019 til 10,2 pct. i 2021. I regionen er andelen 8,9 pct. i 2021.

Andelen af eksportvirksomheder i Norddjurs Kommune ligger med 18 pct. under det regionale gennemsnit (21 pct.).

Sammenfatning - erhvervsstruktur

Norrdjurs Kommune har en mangfoldig erhvervsstruktur, som bl.a. er karakteriseret ved, at der er relativt mange beskæftigede i små virksomheder med få ansatte. Samtidig er der flere forskellige brancher, der beskæftiger over 500 årsværk.

De tre beskæftigelsesmæssigt største brancher er bygge og anlæg, detailhandel og landbrug. Dernæst følger en række forskellige industrierhverv. Her har Norrdjurs Kommune især en høj specialiseringsgrad inden for metalindustri samt tekstil-, træ-, papir- og møbelindustri. Derudover har kommunen oplevet en markant vækst i beskæftigelsen inden for elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri gennem de seneste år.

Analysen viser endvidere, at mange af de nationale styrkepositioner/klynger fylder relativt lidt i Norrdjurs Kommune. Der er dog en meget stærk specialisering inden for klyngeområdet produktionsindustri, maskiner & robotter, som udgør en lokal styrkeposition.

Samtidig viser analysen, at fødevarerklyngens størrelse og specialiseringsgrad i Norrdjurs Kommune er blevet en del mindre fra 2016 til 2021.

Udvalgte resultater fra analysen

De tre beskæftigelsesmæssigt største brancher i Norrdjurs Kommune er bygge og anlæg, detailhandel samt landbrug, skovbrug og fiskeri. I 2021 beskæftigede de i alt 3.127 årsværk.

Med en specialisering på 3,5 og 3,7 fylder hhv. metalindustri samt landbrug, skovbrug og fiskeri beskæftigelsesmæssigt mere end tre gange så meget i Norrdjurs Kommune som i en gennemsnitskommune.

Beskæftigelsen inden for elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri er steget med 46 pct. i Norrdjurs Kommune fra 2016 til 2021.

Klyngeområdet produktionsindustri, maskiner & robotter har en specialiseringsgrad på 2,2 i Norrdjurs Kommune og fylder dermed mere end dobbelt så meget som i en gennemsnitskommune.

44 pct. af den private beskæftigelse i Norrdjurs Kommune arbejder i virksomheder med under 10 ansatte. I hele regionen gør det sig kun gældende for 32 pct.

Sammenfatning - Detailhandel og fødevarerektoren

Detailhandel og fødevarerektoren er midtjyske styrkepositioner, der spiller en vigtig rolle for de midtjyske kommuners beskæftigelse og omsætning. Særtemaerne i årets rapport giver et indblik i disse erhvervs udvikling samt i de lokale initiativer, der under-støtter en positiv udvikling og imødekommer udfordringer inden for detailhandlen og fødevarerektoren.

Dele af detailhandlen i Norddjurs Kommune har haft det svært de senere år, hvor beskæftigelsen har været faldende. Det gælder særligt specialbutikker samt købmænd og døgnkiosk. Den internetbaserede detailhandel i Norddjurs Kommune har omvendt oplevet en stor vækst over de senere år.

Fødevarerektoren udgør en betydelig del af den private beskæftigelse i Norddjurs Kommune. Over de seneste år er sektorens beskæftigelse i Norddjurs Kommune vokset, i modsætning til i sammenligningskommunerne. Det skyldes primært væksten indenfor de primære erhverv. Fødevarer virksomhederne i Norddjurs Kommune har endvidere formået at skabe en større omsætningsvækst end virksomhederne i sammenligningskommunerne og hele regionen.

Udvalgte resultater fra analysen

Beskæftigelsen inden for detailhandel er faldet med 6 pct. i Norddjurs Kommune i perioden 2016 til 2021. For regionen som hele er beskæftigelsen steget med 7 pct.

Omsætningen inden for internethandel i Norddjurs Kommune er steget med 121 pct. i perioden 2016 til 2021. Omvendt er omsætningen blandt bilhandel og værksted faldet med 13 pct.

Halvdelen af de unge mellem 13 og 17 år med fritidsjobs i Norddjurs Kommune arbejder inden for detailhandlen. Der er særligt mange unge beskæftiget i supermarkeder og varehuse.

I Norddjurs Kommune udgør fødevarerektoren ca. 24 pct. af den private beskæftigelse i 2021. I Region Midtjylland er andelen 14 pct.

Fødevarerektorens samlede beskæftigelse i Norddjurs Kommune har ligget på omkring 2.000 fuldtidsjobs i perioden 2016 til 2021. I denne periode har sektoren haft en beskæftigelsesvækst på 1,5 pct. i Norddjurs Kommune mod en negativ vækst på 4,8 pct. i sammenligningskommunerne.

Omsætning i fødevarerektoren er vokset med ca. 15 pct. (0,6 mia. kr.) i perioden 2016 til 2021 i Norddjurs Kommune. I Region Midtjylland er omsætningen vokset med 9 pct. i samme periode.

I 2021 stod fødevarerektoren for 26 pct. af erhvervslivets samlede eksport i Norddjurs Kommune. I Region Midtjylland var andelen kun 11 pct.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

2

Temaafsnit om detailhandel

Dette temaafsnit omhandler detailhandlen.

De første sider viser udviklingen i antallet af detailhandelsbutikker samt beskæftigelsen inden for forskellige dele af detailhandlen i både Norddjurs Kommune og resten af regionen.

Derefter vises udviklingen i omsætningen blandt kommunens detailhandelsvirksomheder samt i antallet af konkurser.

Til sidst opsummeres kommunens egen vurdering af potentialer og udfordringer for detailhandlen samt de lokale initiativer, som kommunen har iværksat for at understøtte udviklingen i detailhandlen.

Tilbagegang i beskæftigelsen inden for detailhandlen i Norddjurs Kommune

Detailhandlen er med lidt over 960 fuldtidsbeskæftigede i 2021 en vigtig branche for beskæftigelsen i Norddjurs Kommune. Fra 2016 til 2021 er antallet af fuldtidsbeskæftigede faldet fra 1.026 til 964, svarende til en tilbagegang på 6 pct. I samme periode er beskæftigelsen inden for detailhandel steget med 7 pct. i hele regionen.

Der har været en tilbagegang i beskæftigelsen i flere dele af detailhandlen, som vist i Tabel 2.1. Det største procentvise fald i beskæftigelsen er sket blandt specialbutikker, der forhandler med kultur- fritids- og elektronikprodukter, som i perioden er gået fra 59 fuldtidsansatte til 34, svarende til et fald på 43 pct. Også inden for bilhandel og værksted, specialbutikker med beklædning og fodtøj samt købmænd og døgnkiosker er beskæftigelsen faldet. Beskæftigelsen inden for internethandel er omvendt steget med 34 fuldtidsansatte, svarende til en fremgang på 70 pct.

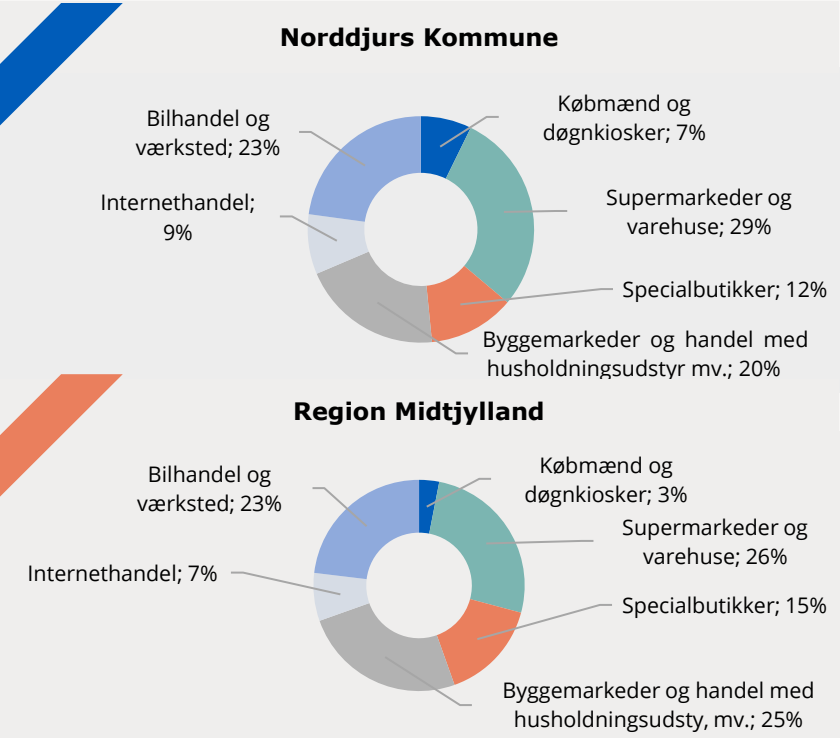
Beskæftigelsen i detailhandlen i Norddjurs Kommune ligner i perioden i høj grad fordelingen for Region Midtjylland, som vist i Figur 2.1. Der er en lidt større andel af beskæftigede blandt købmænd og døgnkiosker i Norddjurs Kommune end for regionen som hele, mens der omvendt er lidt færre beskæftiget inden for byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.

Tabel 2.1. Antal fuldtidsbeskæftigede inden for detailhandel i Norddjurs Kommune, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021	Jobvækst 2016-21 (pct.)	Jobvækst Region Midtjylland, 2016-21 (pct.)	Jobvækst hele landet, 2016-21 (pct.)
Købmænd og døgnkiosker	82	71	70	-15%	-13%	-11%
Supermarkeder og varehuse	269	258	279	4%	5%	3%
Specialbutik med beklædning og fodtøj	80	78	65	-18%	-19%	-19%
Specialbutik med fødevarer	14	9	20	43%	3%	-6%
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	59	47	34	-43%	-11%	-13%
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	207	196	195	-6%	16%	7%
Internethandel	49	60	83	70%	100%	107%
Bilhandel og værksted	267	237	220	-18%	4%	3%
Detailhandel i alt	1.026	955	964	-6%	7%	3%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.1. Fordeling af fuldtidsbeskæftigede inden for detailhandel, 2021

Vækst i antal internetbaserede detailhandelsvirksomheder

Ligesom der har været en tilbagegang i antallet af beskæftigede inden for detailhandlen fra 2016 til 2021 i Norddjurs Kommune, har der i samme periode også været et mindre fald i antallet af detailhandelsvirksomheder. Fra 2016 til 2021 er antallet af detailhandelsvirksomheder faldet fra 226 virksomheder til 211, som vist i Tabel 2.2.

For både specialbutikker, der forhandler beklædning og fodtøj, samt specialbutikker med kultur- fritids- og elektronikprodukter har der været et fald på fem butikker i perioden 2016 til 2021. Der har også været et fald i antallet af købmænd og døgnkiosker samt bilhandel og værksted. Omvendt er der kommet flere internetbaserede detailhandelsvirksomheder i Norddjurs Kommune. Fra 2016 til 2021 er antallet af internethandelsvirksomheder steget fra 11 til 16, svarende til en stigning på 45 pct.

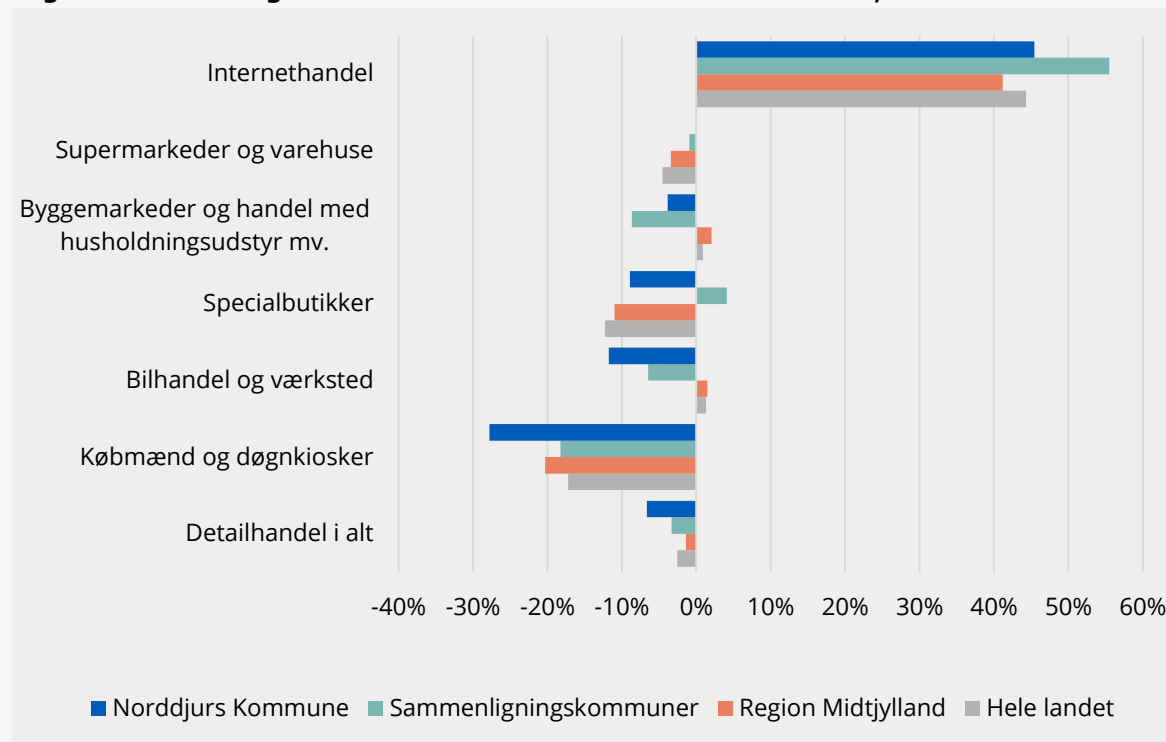
En lignende udvikling ses blandt sammenligningskommunerne, regionen og hele landet, som vist i figur 2.2. Det fremgår, at særligt antallet af internetbaserede virksomheder er vokset meget i perioden. Omvendt kan det ses, at særligt specialbutikker samt købmænd og døgnkiosker har haft det svært over de senere år. I Region Midtjylland er antallet af købmænd og døgnkiosker faldet med 20 pct., mens det tilsvarende tal for specialbutikkerne er 11 pct.

Tabel 2.2. Antal virksomheder inden for detailhandel i Norddjurs, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021
Købmænd og døgnkiosker	18	19	13
Supermarkeder og varehuse	21	21	21
Specialbutik med beklædning og fodtøj	30	33	27
Specialbutik med fødevarer	6	5	9
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	20	20	15
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	52	53	50
Internethandel	11	12	16
Bilhandel og værksted	68	55	60
Detailhandel i alt	226	218	211

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.2. Udvikling i antal virksomheder inden for detailhandel, 2016-21

Note: Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Lemvig Kommune, Skive Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune og Samsø Kommune.

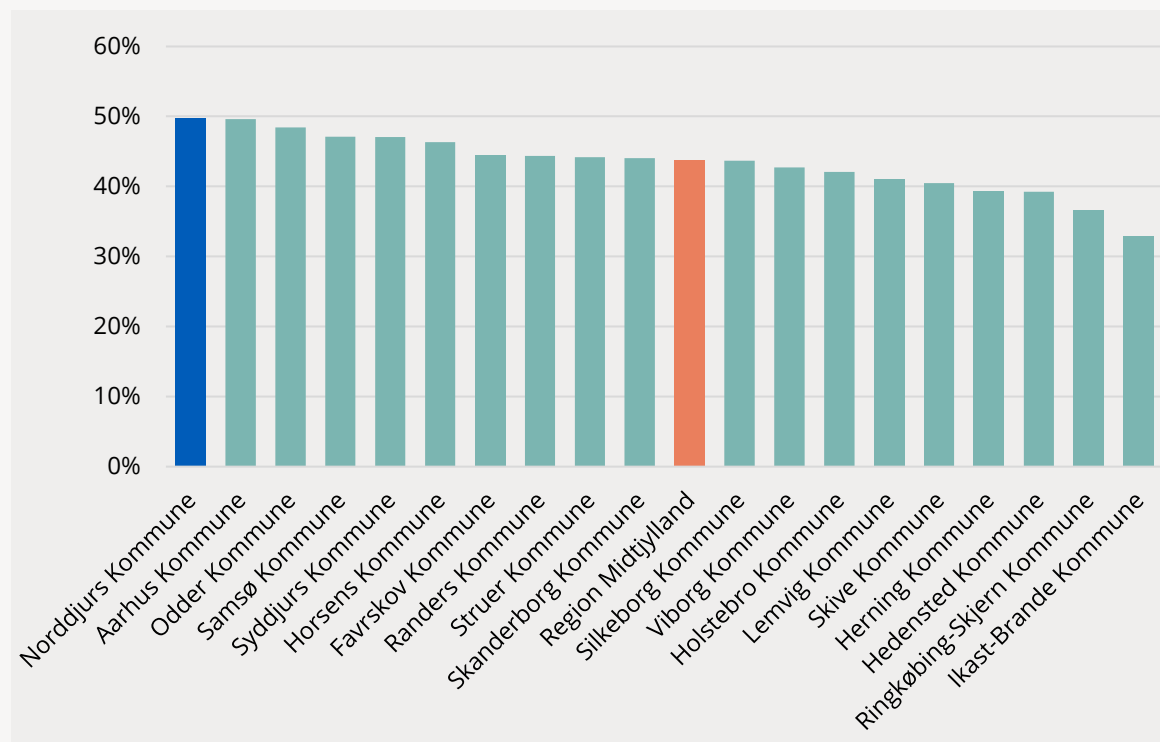
Mange unge med fritidsjobs arbejder i detailhandlen

Detailhandlen spiller en stor rolle for unge med fritidsjobs. Halvdelen af de unge i alderen 13 til 17 år med et fritidsjob i Norddjurs Kommune arbejder i detailhandlen, som det fremgår af Figur 2.3. Det er det højeste niveau blandt regionens kommuner. Generelt viser figuren, at detailhandlen beskæftiger en meget stor del af unge med fritidsjobs blandt kommunerne i regionen.

Særligt supermarkeder og varehuse beskæftiger mange af de unge med fritidsjobs inden for detail i både Norddjurs Kommune og regionens øvrige kommuner, jf. Figur 2.4. Lidt over 50 pct. af de unge med fritidsjobs inden for detailhandel er beskæftiget i kommunens supermarkeder og varehuse i 2021. Herefter følger internethandel, hvor 19 pct. af de unge er ansat, hvilket er et noget højere niveau end for regionen som hele.

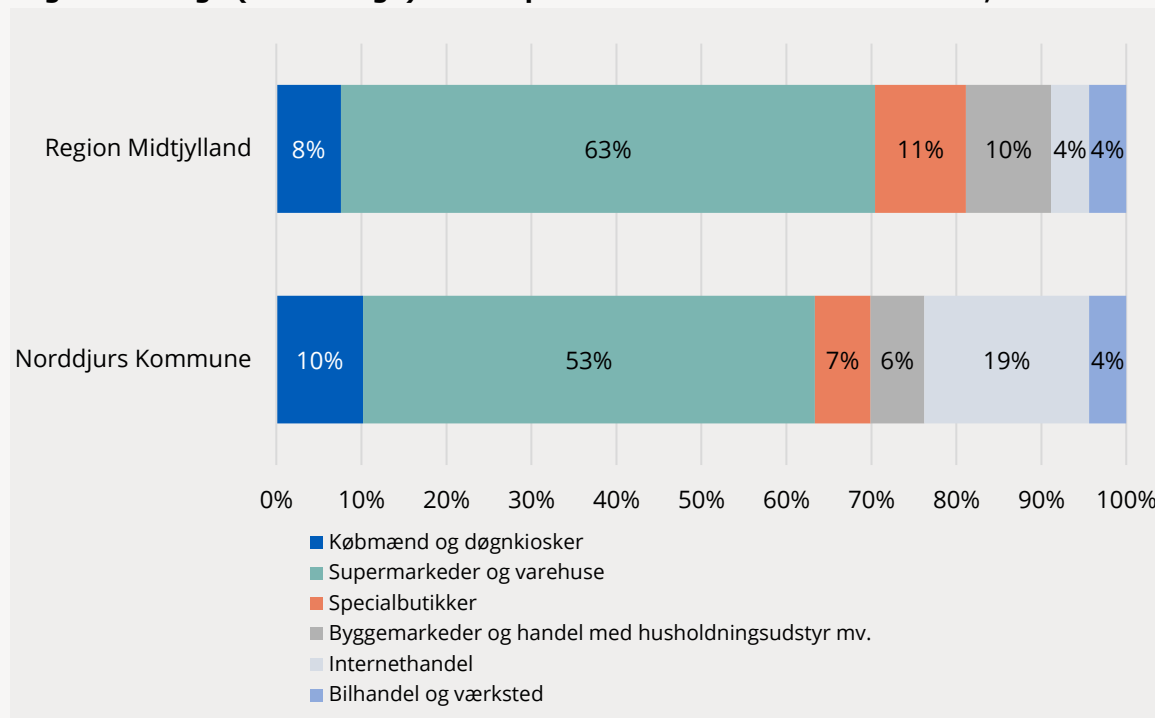
Samlet understøtter denne analyse billedet af detailhandlen som en vigtig jobskaber – også i forhold til at komme i gang på jobmarkedet.

Figur 2.3. Andel af unge (13-17 årige) i beskæftigelse inden for detailhandel, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.4. Unge (13-17 årige) fordelt på butikker inden for detailhandel, 2021

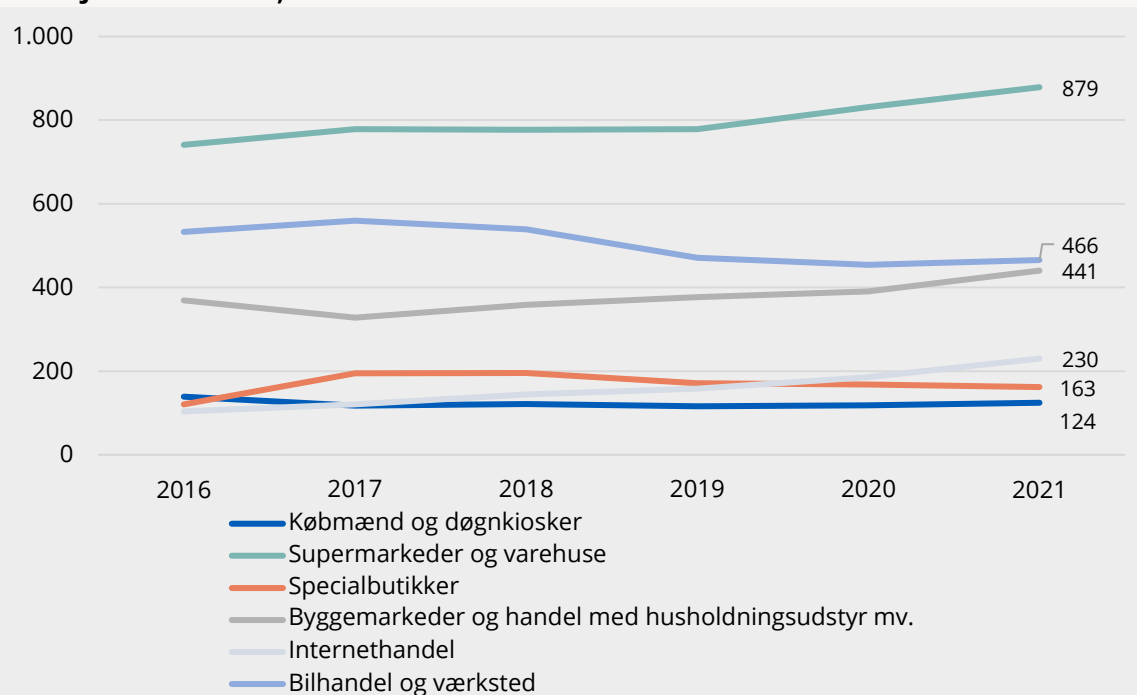
Stigning i omsætningen blandt detailhandelsvirksomheder i Norddjurs Kommune

Overordnet har der været stigende omsætning blandt flere af detailhandlens segmenter i Norddjurs Kommune over de senere år, som vist i Figur 2.5. Samlet set er omsætningen i detailhandlen steget fra ca. 2 mia. kr. til 2,3 mia. kr., svarende til en stigning på 15 pct.

Særligt inden for internethandel har der været en stor stigning i omsætningen. Fra 2016 til 2021 er omsætningen inden for internethandlen steget fra 104 mio. kr. til 230 mio. kr., svarende til en stigning på 121 pct. En af forklaringerne er formentlig coronapandemien, der har betydet, at flere er begyndt at handle online. Supermarkeder og varehuse har også haft en pæn fremgang i omsætningen i Norddjurs Kommune. Omvendt er omsætningen faldet blandt købmænd og døgnkiosker samt for bilhandel og værksteder.

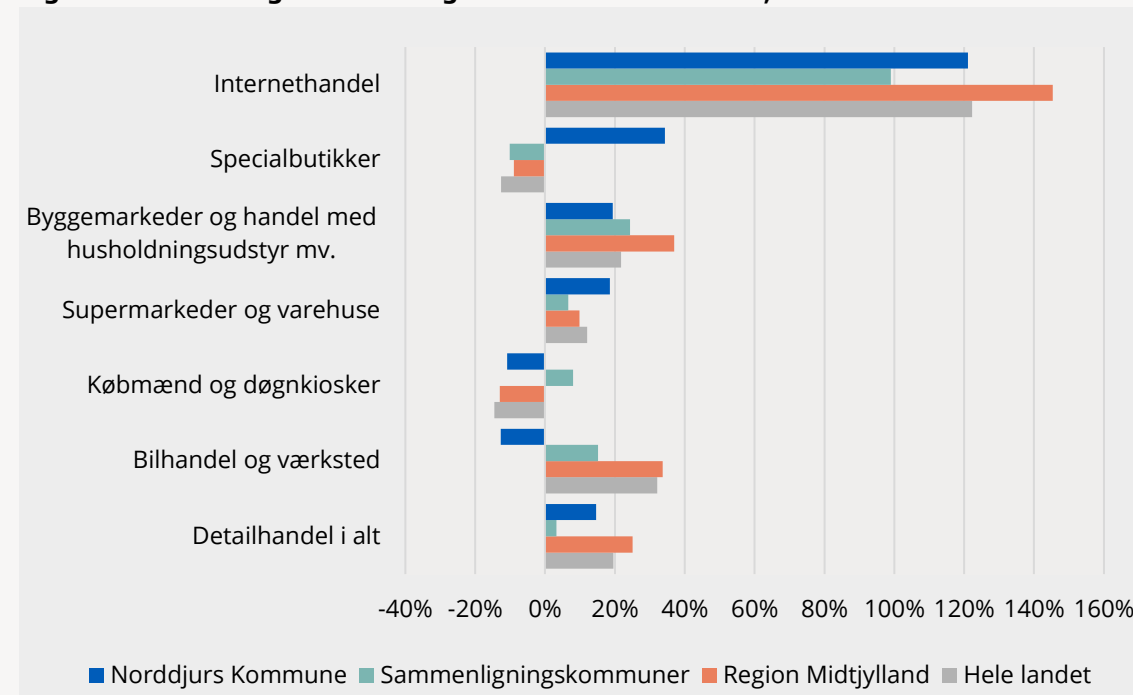
Internethandlen har også haft en stor stigning i omsætningen blandt sammenligningskommunerne, regionen og hele landet, som vist i Figur 2.6. Af figuren fremgår også, at omsætningen blandt specialbutikkerne i Norddjurs Kommune er vokset med knap 20 pct., mens den har været faldende i sammenligningskommunerne og for regionen som hele.

Figur 2.5. Udvikling i omsætning inden for detailhandel, (mio. kr. – 2016-priser)
Norddjurs Kommune, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort i faste priser (2016-priser).

Figur 2.6. Udvikling i omsætning inden for detailhandel, 2016-21

Supermarkeder og varehuse har den højeste gennemsnitlige omsætning

Opgøres den gennemsnitlige omsætning pr. virksomhed, er den højst blandt supermarkeder og varehuse, som vist i Tabel 2.3. I 2019 til 2021 lå den gennemsnitlige omsætning på 33,6 mio. kr. per virksomhed i denne gruppe. Derefter følger internethandel, hvor den gennemsnitlige omsætning i 2019 til 2021 lå på 10,8 mio. kr. Den laveste gennemsnitlige omsætning per virksomhed findes blandt specialbutikker, der forhandler fødevarer.

Ses der på den samlede omsætning inden for detailhandel står supermarkeder og varehuse i 2021 for det største bidrag (38 pct.) i Norddjurs Kommune, som det fremgår af Figur 2.7. Dernæst følger bilhandel og værksted, der stod for 20 pct. af omsætningen.

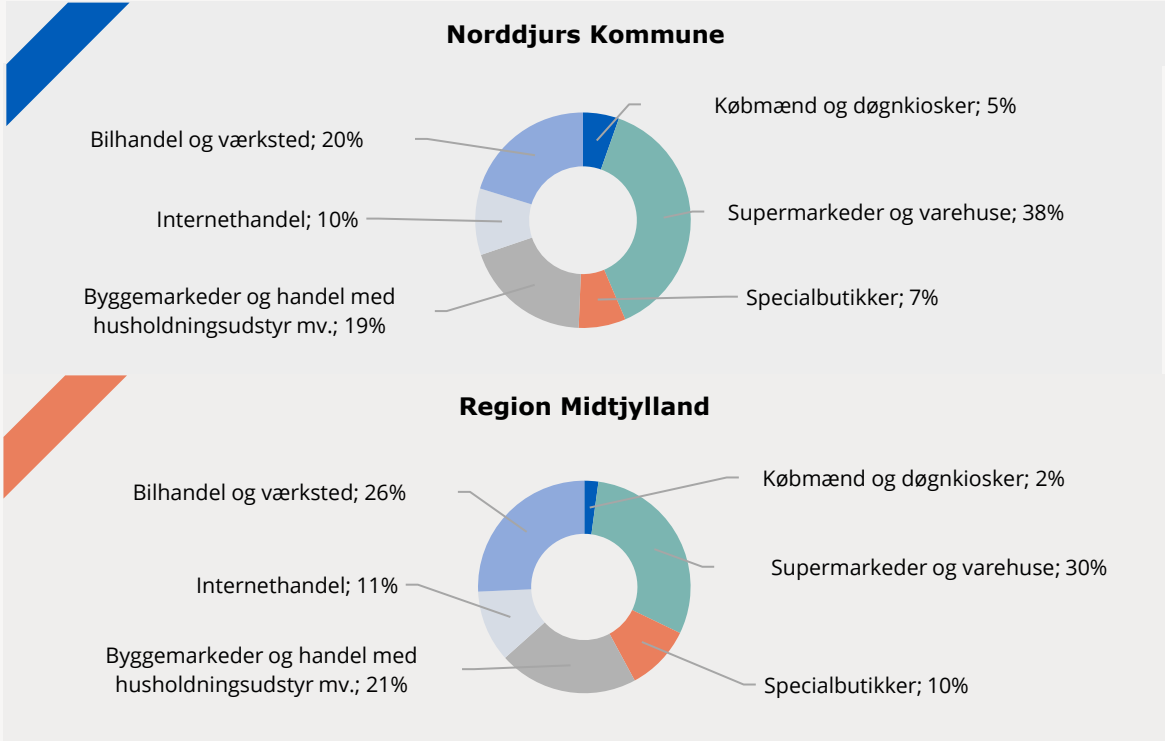
Derudover viser Figur 2.7., at fordelingen af omsætningen inden for detailhandel i Norddjurs Kommune nogenlunde svarer til den regionale fordeling. Dog står supermarkeder og varehuse for en større del af omsætningen i Norddjurs Kommune end for regionen som hele.

Tabel 2.3. Gennemsnitlig årlig omsætning pr. virksomhed, mio. kr., Norddjurs Kommune, 2016-18 og 2019-21

Butikstype	2016-18	2019-21
Købmænd og døgnkiosker	6,6	6,9
Supermarkeder og varehuse	28,1	33,6
Specialbutik med beklædning og fodtøj	2,0	3,0
Specialbutik med fødevarer	0,5	1,7
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	4,2	2,9
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	5,6	6,2
Internethandel	8,9	10,8
Bilhandel og værksted	8,1	7,5

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.7. Fordeling af omsætningen inden for detailhandel, 2021

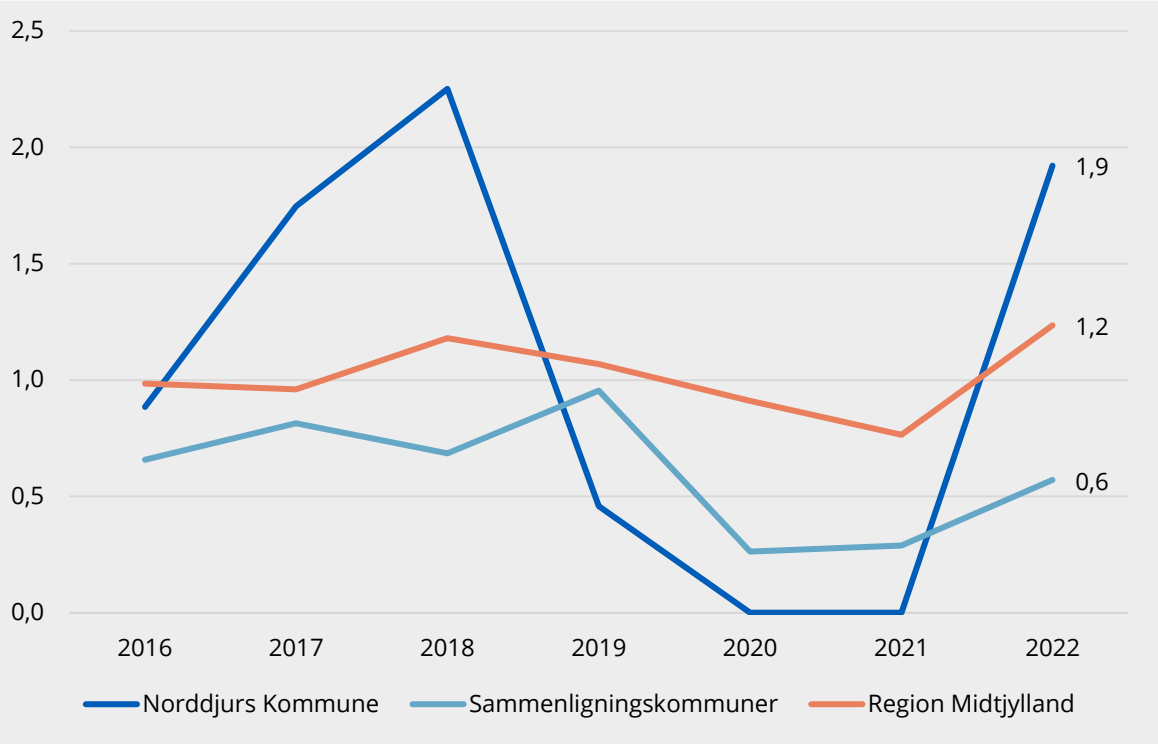
Stigning i antal konkurser i 2022 i Norddjurs Kommune

Figur 2.8. viser, hvor mange virksomheder inden for detailhandel, der blev erklæret konkurs i Norddjurs Kommune, Region Midtjylland og sammenligningskommunerne i perioden 2016 til 2022. Antallet af konkurser er opgjort per 100 virksomheder i perioden.

Af figuren fremgår, at antallet af konkurser i Norddjurs Kommune var stigende fra 2016 til 2018, hvor antallet af konkurser lå over niveauet for sammenligningskommunerne og regionen som hele. Herefter faldt antallet af konkurser i Norddjurs Kommune, og i 2020 samt 2021 var der ingen konkurser inden for detailhandlen. I 2022 steg antallet af konkurser i Norddjurs Kommune til 1,9 per 100 virksomhed. Udsvingene afspejler, at enkeltvirksomheders konkurser slår betydeligt igennem i en mindre kommune som Norddjurs Kommune.

Af Tabel 2.4. fremgår det, hvordan konkurserne fordeler sig på typer af butikker. Det fremgår, at konkurserne i Norddjurs Kommune er spredt over alle dele af detailhandlen på nær supermarkeder og varehuse, der ikke har haft nogen konkurser i perioden. På regionalt plan har der i perioden været flest konkurser blandt specialbutikkerne, der står for 32 pct. af alle konkurser i perioden.

Figur 2.8. Udvikling i antal konkurser per 100 detailhandels-virksomheder, 2016-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2022 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2016 til 2021.

Tabel 2.4. Fordeling af konkurser i detailhandel, 2016-22

Butikstype	Norddjurs Kommune	Region Midtjylland
Købmænd og døgnkiosker	2 (13%)	40 (7%)
Supermarkeder og varehuse	0 (0%)	16 (3%)
Specialbutikker	4 (25%)	177 (32%)
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	4 (25%)	120 (22%)
Internethandel	4 (25%)	83 (15%)
Bilhandel og værksted	2 (13%)	112 (20%)
I alt	16 (100%)	548 (100%)

Erhvervsrettede tiltag for at styrke detailhandlen i Norddjurs Kommune

Detailhandlens betydning for Norddjurs Kommune

Det har stor betydning for landdistrikterne, at der er et lokalt butiksliv, adgang til offentlige servicetilbud og sundhedsydelser. Levende bymidter er en forudsætning for, at det lokale kultur- og foreningsliv samt turismen trives. Funktionerne er væsentlige for borgerne i områderne og også væsentlige for områdernes tiltrækningskraft på nye borgere, turister, virksomheder og investeringer. I byer med under 500 indbyggere har der været et fald i antallet af dagligvarebutikker hvert år i perioden 2010 til 2020, jf. Regional- og landdistriktpolitisk redegørelse 2021. Faldet i antallet af dagligvarebutikker er en udfordring i forhold til at udvikle og fastholde bosætning i mindre lokalsamfund.

Strategisk arbejde med detailhandel

Norddjurs Kommune har, i til tillæg til Erhvervsstrategi 2022 til 2024, en Købstadsstrategi for Grenaa, jf. Kultur-, fritid-, turisme-, landdistrikt- og købstadsstrategi 2021.

Involvering af relevante interessenter

I forbindelse med høringssvar til Erhvervspolitik 2022 til 2026 og Erhvervsstrategi 2022 til 2024, modtog Norddjurs Kommune høringssvar fra Dansk Erhverv, Dansk Industri, handelsstandsforeningen Handel Grenaa, samt tre erhvervsforeninger, henholdsvis Erhverv Grenaa, Norddjurs Erhvervsnet og Business Djursland. Ved konference for kultur, fritid, turisme og landdistrikter den 14. september 2022 blev borgere, fagfolk, foreninger m.fl. inddraget og bedt om at udvikle idéer og fremføre forslag til kommende handlinger jf. Handlekatalog for Kultur-, fritid-, turisme- og landdistrikter 2023 til 2024.

Investering i de fysiske rammer og byudvikling

Følgende planer og projekter understøtter fysiske rammer og byudvikling:

- Plan- og udviklingsstrategi 2019 - Her er kommunen inddelt i fire bybånd: Øst, syd, midt og vest, med henblik på at fokusere den strategiske satsning i forhold til erhverv og bosætning
- Kommuneplan og lokalplaner - Herunder erhvervsområder til supermarkeder og specialbutikker ved Grenaa og Auning
- Den levende bymidte - Helhedsplan for midtby-området i Grenaa
- Med næse for vand - Klimasikring, herunder byfornyelse og anlæggelse af oplevelsesrum
- Projekt Sydhavnen - Byliv og turisme

Samspil med turisme

Norddjurs Kommune er en del af VisitAarhus, der destinationsudvikler og brander kommunens turismeoplevelser. Ligeledes fungerer VisitAarhus som vidensbank, der kan kvalificere turismeudviklingsprojekter i kommunen og agere sparringspartner, når det er

relevant. Norddjurs Kommune skal være en aktiv medspiller i at skabe en stærk fælles turismestedestination, hvor de gode synergier mellem kyst, natur og storby styrker hele området som værende attraktivt for turister, jf. Kultur-, fritid-, turisme-, landdistrikt- og købstadsstrategi 2021.

Den lokale turistservice på Anholt og i Grenaa varetages på centrale lokaliteter og giver en fysisk tilstedeværelse, hvor gæster kan få informationer om de attraktive oplevelser og muligheder, som Anholt og Norddjurs byder på. Den lokale turistservice giver værdi og er med til at udbrede lokale turismeoplevelser til turister i hele Norddjurs Kommune. Der vil fortsat være et tæt samarbejde mellem den lokale turistservice og VisitAarhus jf. Kultur-, fritid-, turisme-, landdistrikt- og købstadsstrategi 2021.

Initiativer der imødekommer udfordringerne indenfor detailhandel

REGULATIV for gågader, torve og pladser i Grenaa bymidte, i Auning og i Fjellerup, er revideret i 2021 med henblik på at gøre reglerne mindre restriktive og lettere at følge for arrangører, beboere og de handlende.

Erhvervsudvalget i Norddjurs Kommune har bevilget støtte i 2022 og for 2023 til kommunens to primære handelsstandsforeninger samt til kommunens fire primære erhvervsforeninger. Støtten er baseret på antal medlemmer af foreningerne og har til formål at understøtte foreningernes arbejde. Støtten er i tillæg til muligheden for at søge midler fra Erhvervsudvalgets pulje til udviklingsprojekter. Eksempler på udviklingsprojekter der har modtaget midler fra puljen i 2021 er:

- Etablering af en fælles webside grenaaby.dk, der blev lanceret i maj 2022 med fokus og opmærksomhed på Grenaa som helårs ferie- og turistby
- Erhvervsprofilering og turistinformation ved Auning
- Videreudvikling af initiativet handel lokalt
- Afdækning af lokalt forankret markedsføring for Anholt

Initiativer der relaterer sig til e-handel

Norddjurs Kommune tilbyder vejledning til iværksættere og virksomheder om etablering af virksomhed og rådgivningsmuligheder. Denne vejledning bliver løst af kommunen selv i samarbejde med kvalificerede eksterne leverandører, der sikrer kvalitet i vejledningen samt overblik over mulighederne for specialiseret rådgivning og puljemidler i erhvervsfremmesystemet og muligheden for at afsætte varer også uden for Djursland og Danmark.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

3

Temaafsnit om fødevaresektoren

Det andet temaafsnit i dette års kommunerapporter sætter fokus på fødevaresektorens betydning for erhvervslivet i de midtjyske kommuner.

De første sider viser, hvordan antallet af jobs og virksomheder har udviklet sig de seneste år inden for fødevaresektoren – både for sektoren samlet set og for de forskellige delområder i sektorens værdikæde.

Dernæst fokuserer afsnittet på udviklingen i sektorens omsætning, eksport samt nettoinvesteringer.

Til sidst giver afsnittet et overblik over kommunens initiativer for at understøtte udviklingen inden for fødevareområdet.

Fødevaresektoren er det største ressourceområde i Norddjurs Kommune

Fødevaresektoren er beskæftigelsesmæssigt set det største ressourceområde i Norddjurs Kommune. Figur 3.1. viser, at fødevaresektoren har en samlet beskæftigelse på godt 2.000 fuldtidsjobs i Norddjurs Kommune i 2021.

Figur 3.2. viser fødevaresektorens andel af den samlede private beskæftigelse i de midtjyske kommuner i 2021 sammenholdt med niveauet i hele regionen og på landsplan.

I Norddjurs Kommune udgør fødevaresektoren ca. 24 pct. af den samlede beskæftigelse, hvilket er højere end i regionen (14 pct.) og hele landet (12 pct.).

Figuren viser også, at fødevaresektoren fylder mindst i bykommunerne som fx Aarhus og Silkeborg Kommuner. Omvendt fylder fødevaresektoren mest i de mindre landkommuner som Lemvig og Samsø Kommuner.

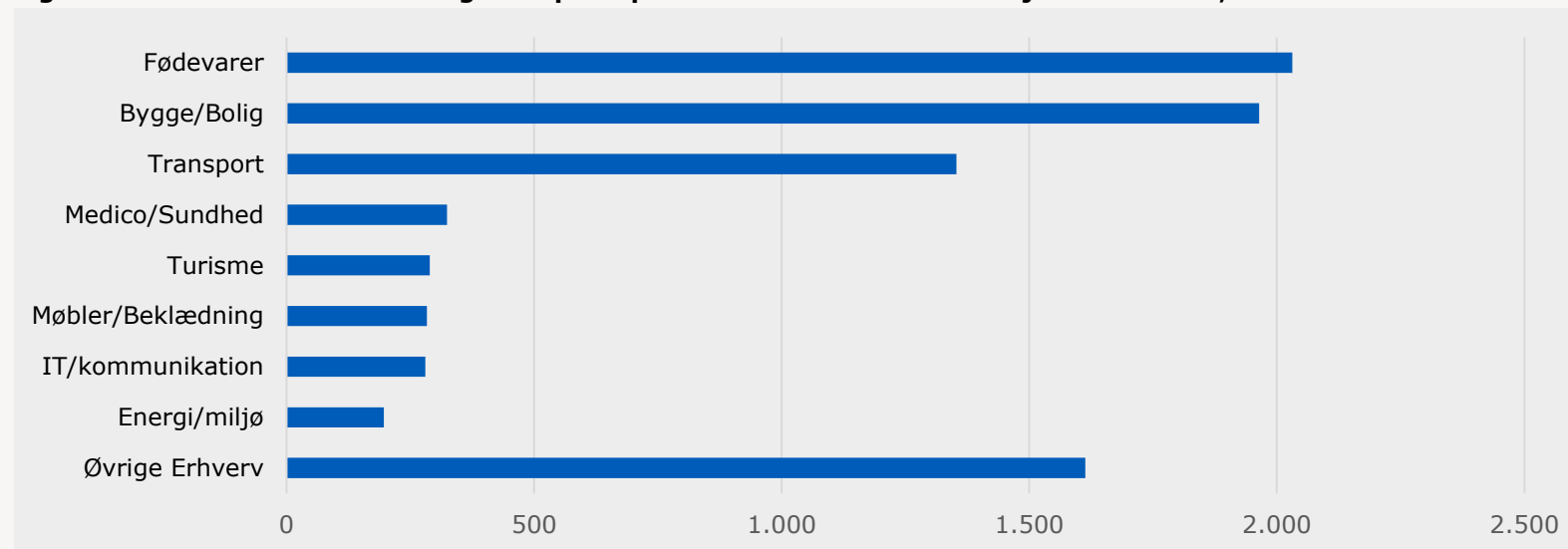
Ressourceområder

Ressourceområder er et alternativ til den officielle branchegruppering af dansk erhvervsliv, og inddeler brancherne i otte sammenhængende områder baseret på de slutprodukter, virksomhederne bidrager til. Dertil kommer *Øvrige erhverv*, der består af brancher, som ikke direkte kan relateres til et enkelt område.

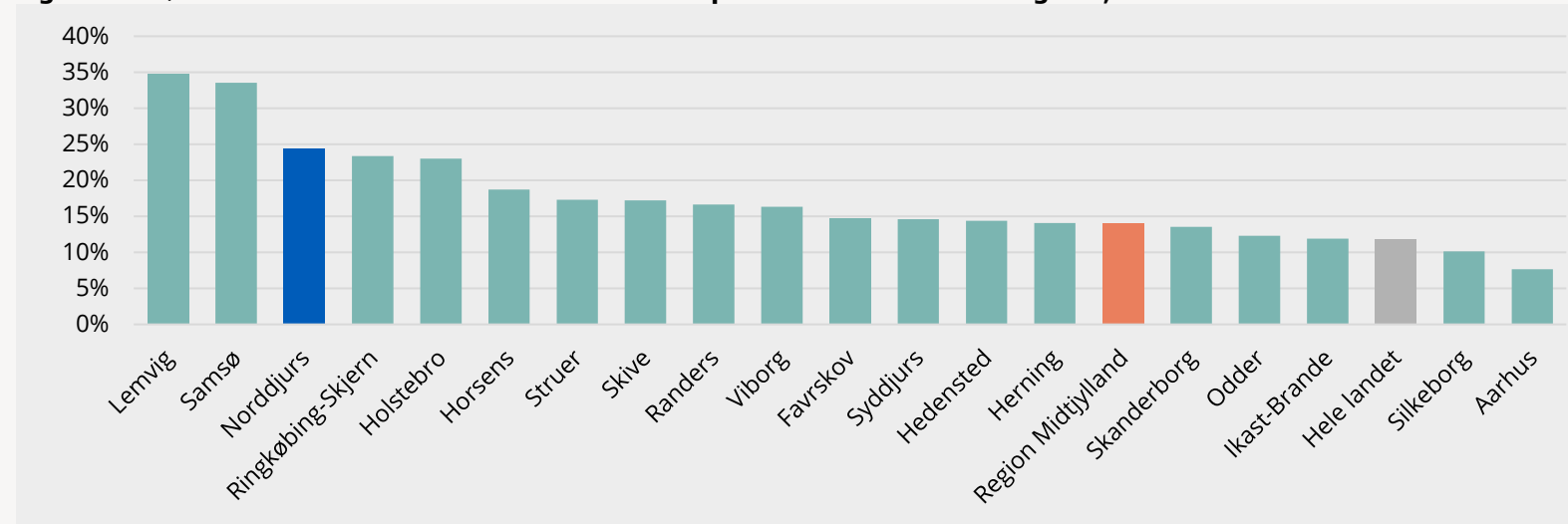
Ressourceområdet fødevarer afviger derfor lidt fra branche- og klyngegrupperingen i afsnit 4, hvorfor der kan være forskelle i tallene for fødevaresektorens udvikling.

I dette afsnit opdeles fødevaresektoren i tre delområder - primære erhverv, fremstillingserhverv og støtte- og serviceerhverv. Sidstnævnte omfatter virksomheder, der fx handler med fødevarer (engros) og fremstiller udstyr til landbrugs- og fremstillingserhvervene.

Figur 3.1. Privat fuldtidsbeskæftigelse opdelt på ressourceområder i Norddjurs Kommune, 2021

Figur 3.2. Fødevaresektorens andel af den samlede private fuldtidsbeskæftigelse, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Vækst i beskæftigelsen i fødevaresektoren i Norddjurs Kommune

Tabel 3.1. viser udviklingen i beskæftigelsen i perioden 2016 til 2021 både for fødevaresektoren samlet set og sektorens delområder (primære erhverv, fremstillingserhverv samt støtte- og serviceerhverv) i Norddjurs Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet.

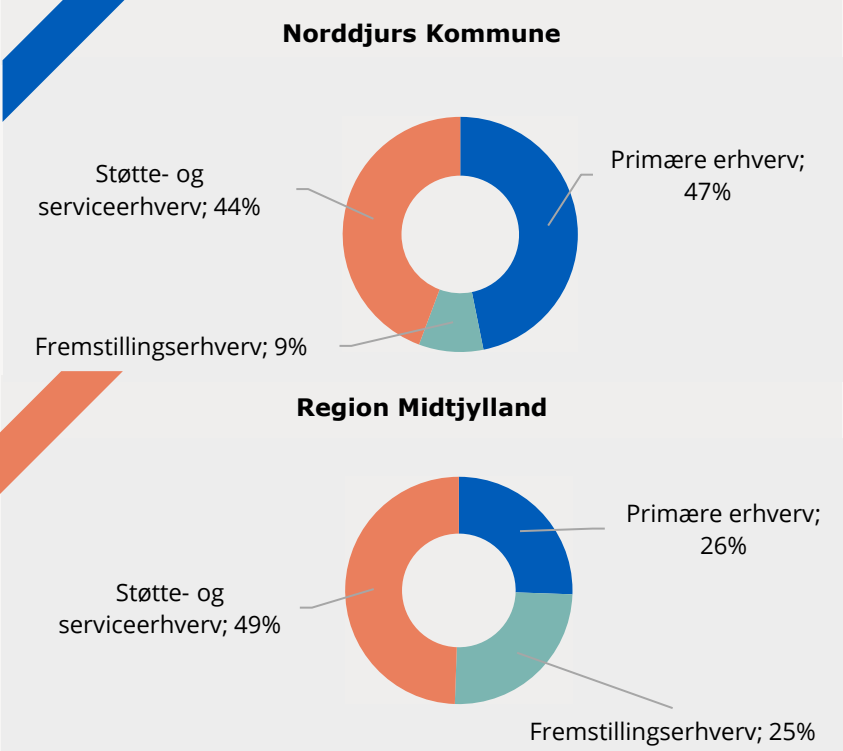
Set over hele perioden har beskæftigelsen i fødevaresektoren ligget stabilt på ca. 2.000 fuldtidsansatte i Norddjurs Kommune. Denne udvikling dækker over, at beskæftigelsen i de primære erhverv samt støtte- og serviceerhvervene er vokset i perioden, mens fremstillingserhverv har oplevet en tilbagegang på ca. 23 pct. I sammenligningskommunerne er den samlede beskæftigelse i sektoren gået tilbage med ca. 5 pct., mens beskæftigelsen i regionen samt hele landet er vokset med ca. 4 pct. I sammenligningskommunerne, regionen og hele landet har fremstillingserhverv – modsat i Norddjurs Kommune – oplevet den største procentvise fremgang i perioden.

Figur 3.3. viser, at de primære erhverv står for en noget større andel af den samlede beskæftigelse i fødevaresektoren i Norddjurs Kommune end for regionen som hele. Omvendt fylder fremstillingserhvervene noget mere i Region Midtjylland end i Norddjurs Kommune.

Tabel 3.1. Antal private jobs og jobvækst i fødevaresektoren opdelt på delområde, 2016-21

Delområde	Antal fuldtidsjobs i Norddjurs Kommune			Jobvækst 2016-21 (pct.)	Jobvækst Sammenligningskommuner 2016-21 (pct.)	Jobvækst Region Midtjylland 2016-21 (pct.)	Jobvækst Hele landet 2016-21 (pct.)
	2016	2019	2021				
Primære erhverv	899	940	951	5,9%	-0,6%	0,4%	0,7%
Fremstillings- erhverv	235	171	180	-23,3%	4,0%	7,4%	5,7%
Støtte- og serviceerhverv	868	886	900	3,6%	-7,0%	4,0%	3,7%
Fødevare- sektoren i alt	2.002	1.997	2.032	1,5%	-4,8%	3,9%	3,5%

Figur 3.3. Fuldtidsbeskæftigelse inden for fødevareområdet fordelt på delområder, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Antal fuldtidsjobs inden for primære erhverv og fremstillingserhverv er estimeret i 2016 for Lemvig Kommune. Antal fuldtidsjobs inden for fremstillings- og støtte- og serviceerhverv er estimeret i 2021 for Skive Kommune. Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Lemvig Kommune, Skive Kommune og Samsø Kommune. Beskæftigelsen inden for de primære erhverv og fremstillingserhvervene kan ikke opgøres for Ringkøbing-Skjern Kommune, hvorfor kommunen ikke indgår i gruppen af sammenligningskommuner.

Nedgang i antallet af fødevarevirksomheder i Norddjurs Kommune

Mens beskæftigelsen samlet har været nogenlunde stabil, er antallet af virksomheder i fødevaresektoren gået en anelse tilbage i Norddjurs Kommune. Tabel 3.2. viser, at fødevaresektoren bestod af 499 virksomheder i 2016, mens det tal var faldet til 451 i 2021. Det svarer til en nedgang på ca. 10 pct. Udviklingen dækker over, at antallet af virksomheder er faldet inden for de primære erhverv, mens der er kommet lidt flere virksomheder til fremstillings-, støtte- og serviceerhvervene i perioden.

Figur 3.4. viser det gennemsnitlige antal fuldtidsjobs for virksomhederne i sektorens forskellige delområder i 2021. I figuren holdes Norddjurs Kommune op mod sammenligningskommunerne, regionen og landet som helhed. Fremstillingsvirksomhederne er gennemsnitligt set de største virksomheder. I Norddjurs Kommune beskæftiger de i gennemsnit ca. 11 fuldtidsjobs, hvilket dog er markant lavere end i resten af regionen og hele landet, hvor virksomhederne i gennemsnit har 20 til 30 fuldtidsjobs.

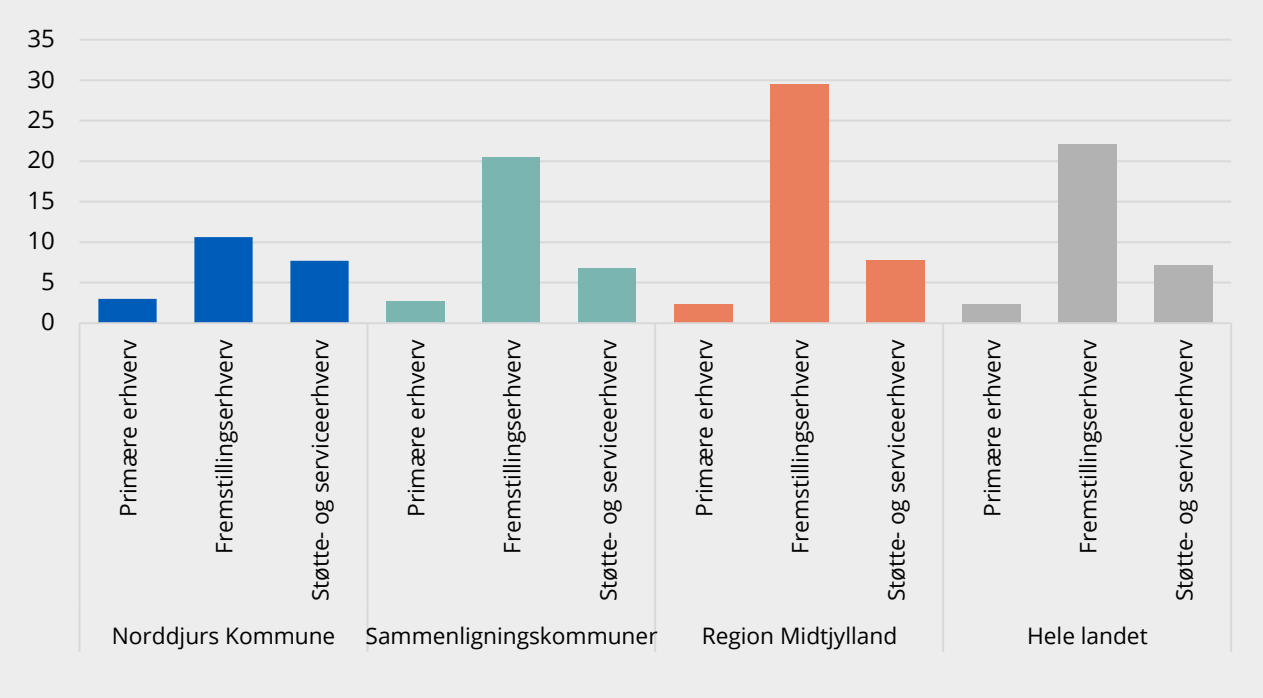
Den gennemsnitlige beskæftigelse i de primære erhverv samt støtte- og serviceerhvervene er mere ens på tværs af kommunerne, regionen og hele landet. I de primære erhverv beskæftiger virksomhederne i gennemsnit 2 til 3 fuldtidspersoner, mens støtte- og servicevirksomhederne beskæftiger 7 til 8 fuldtidspersoner på tværs af kommunerne, regionen og hele landet.

Tabel 3.2. Antal virksomheder i fødevaresektoren i Norddjurs Kommune, 2016-21

Delområde	2016	2019	2021	Ændring 2016-21 i pct.
Primære erhverv	374	334	317	-15,2%
Fremstillingserhverv	14	18	17	21,4%
Støtte- og serviceerhverv	111	112	117	5,4%
Fødevaresektoren i alt	499	464	451	-9,6%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

Figur 3.4. Antal fuldtidsjobs per virksomhed inden for fødevareområdet, 2021

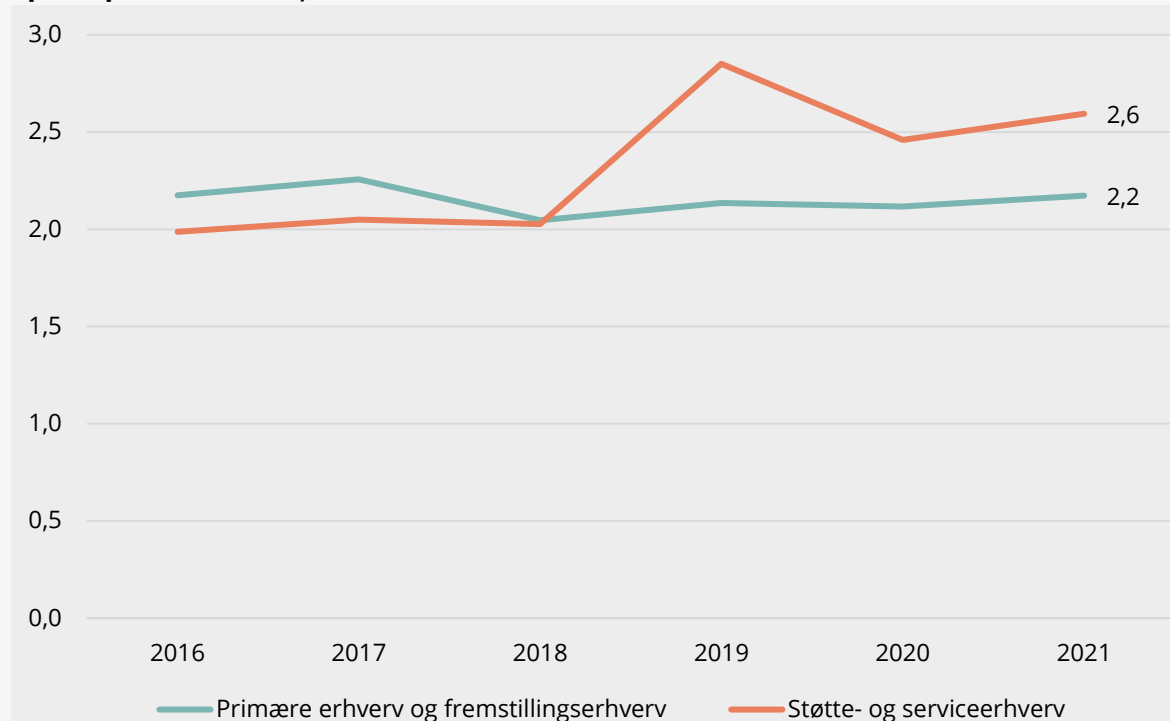
Note: Opgjort på arbejdssteder. Antal fuldtidsjobs inden for fremstillings- og støtte- og serviceerhverv er estimeret i 2021 for Skive Kommune. Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Lemvig Kommune, Skive Kommune og Samsø Kommune. Pga. manglende data er Ringkøbing-Skjern Kommune udeladt af sammenligningskommunerne.

Stigende omsætning i fødevaresektorens støtte- og serviceerhverv

Virksomhedernes omsætning er en anden central indikator for fødevaresektorens udvikling og betydning lokalt. Figur 3.5. viser omsætningen for sektorens forskellige delområder i Norddjurs Kommune i perioden 2016 til 2021. Figuren viser, at, omsætningen inden for støtte- og serviceerhvervene er vokset fra 2,0 mia. kr. til 2,6 mia. kr. i perioden. Væksten er koncentreret omkring perioden 2018 til 2019. I de primære erhverv og fremstillingserhvervene har omsætningen ligget på godt 2 mia. kr. i hele perioden.

Figur 3.6. viser udviklingen i omsætningen for fødevaresektoren samlet set samt for de tre delområder i perioden 2016 til 2021. Sektorens samlede omsætning er vokset med ca. 15 pct. i Norddjurs Kommune i perioden. I sammenligningskommunerne er sektorens omsætning faldet med knap 2 pct., mens den i regionen og hele landet er vokset med hhv. 9 og 8 pct. Herudover viser figuren, at Norddjurs Kommune har haft en markant højere omsætningsvækst inden for støtte- og serviceerhvervene end i resten af regionen og landet. Omvendt er væksten inden for de primære erhverv samt fremstillingserhvervene markant højere i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet end i Norddjurs Kommune.

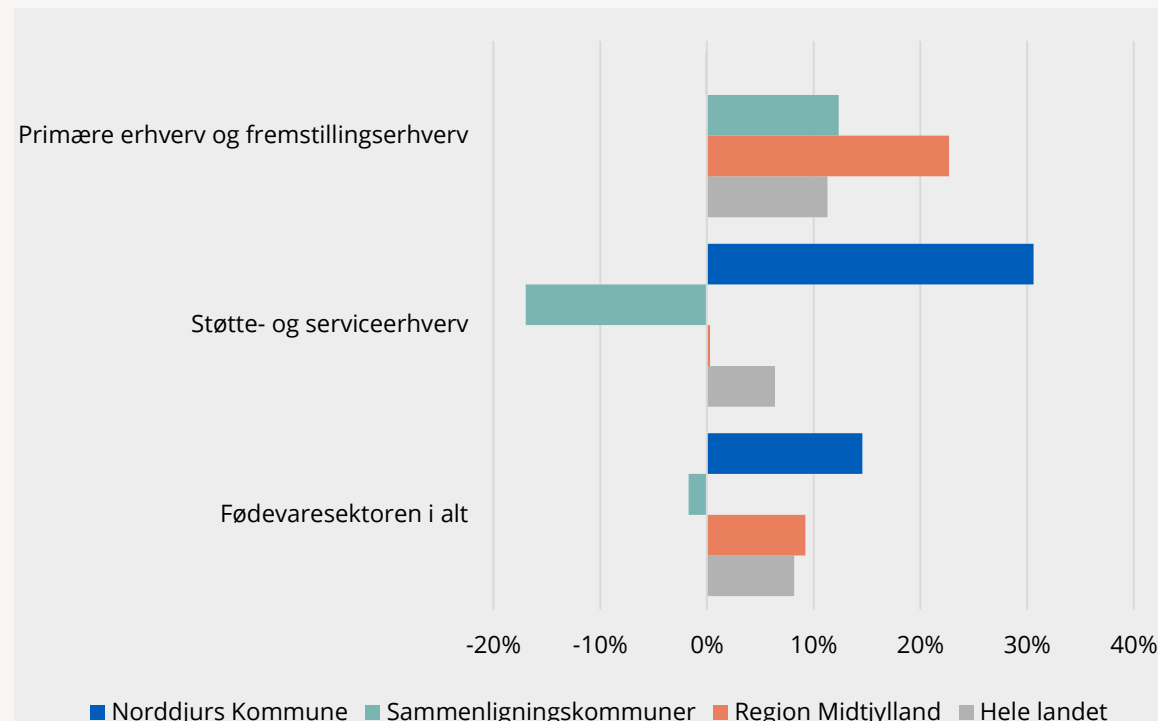
Figur 3.5. Fødevaresektorens omsætning (mia. kr. – 2016-priser) i Norddjurs Kommune opdelt på delområder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Opgjort i faste priser (2016-priser). Grundet manglende data, er omsætningen for de primære erhverv og fremstillingserhvervene opgjort samlet.

Figur 3.6. Udvikling i omsætning inden for fødevaresektoren opdelt på delområder, 2016-21

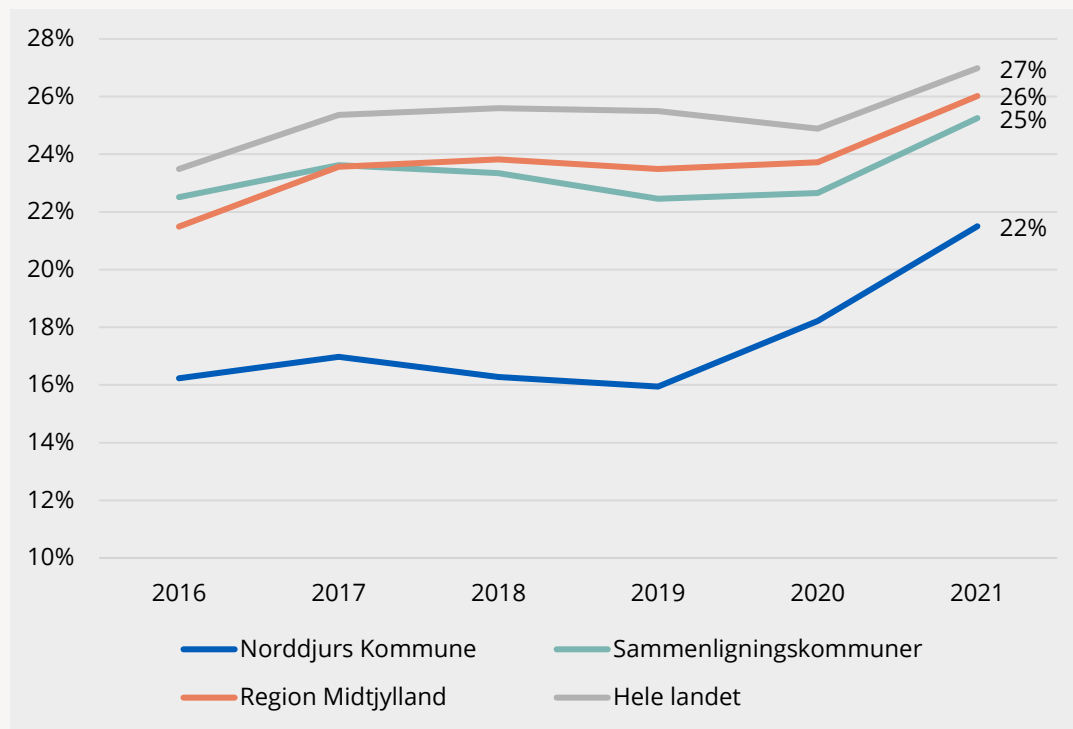
Note: Opgjort i faste priser (2016-priser). Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Lemvig Kommune, Skive Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune. Pga. manglende data er Samsø Kommune udeladt af sammenligningskommunerne.

Flere virksomheder handler med udlandet

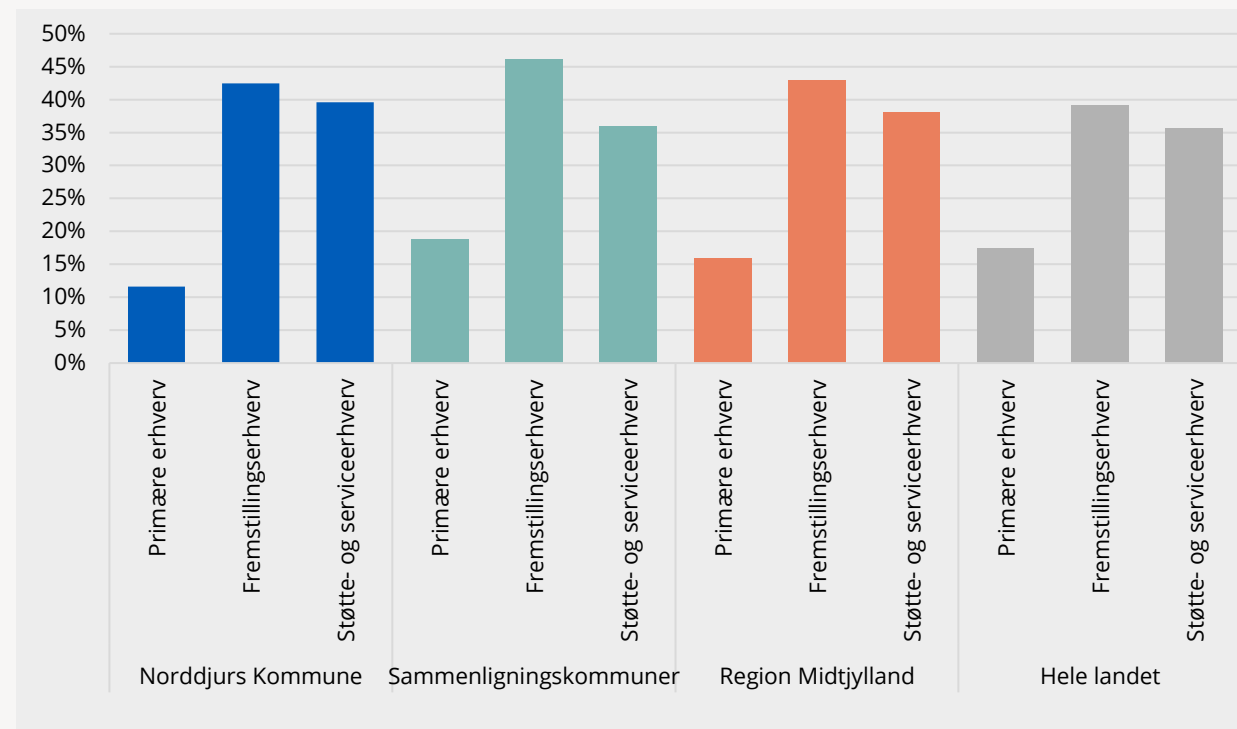
Andelen af eksportvirksomheder i fødevaresektoren er generelt høj sammenlignet med erhvervslivet samlet set. Figur 3.7. viser andelen af eksportvirksomheder inden for fødevaresektoren i Norddjurs Kommune i perioden 2016 til 2021 holdt op mod sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet. Norddjurs Kommune har gennem hele perioden haft en lavere andel af eksportvirksomheder end sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Andelen af eksportvirksomheder er dog vokset i Norddjurs Kommune i perioden 2019 til 2021, så afstanden til de øvrige kommuner og resten af landet er blevet mindre.

Figur 3.8. viser andelen af virksomheder med eksport inden for fødevaresektorens delområder. Generelt er andelen af eksportvirksomheder højst inden for fremstillingserhvervene samt støtte- og serviceerhvervene. Det er udtryk for, at de primære erhverv hovedsageligt producerer varer og produkter, der indgår i produktionen af slutprodukterne, som fremstilles og sælges af andre erhverv. Forskellene er størst inden for de primære erhverv, hvor Norddjurs Kommune har en noget lavere andel eksporterende virksomheder end sammenligningskommunerne, regionen og hele landet.

Figur 3.7. Udviklingen i andelen af virksomheder med eksport i fødevaresektoren, 2016-21

Figur 3.8. Andel virksomheder med eksport i fødevaresektoren opdelt på delområder, gennemsnit 2020-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

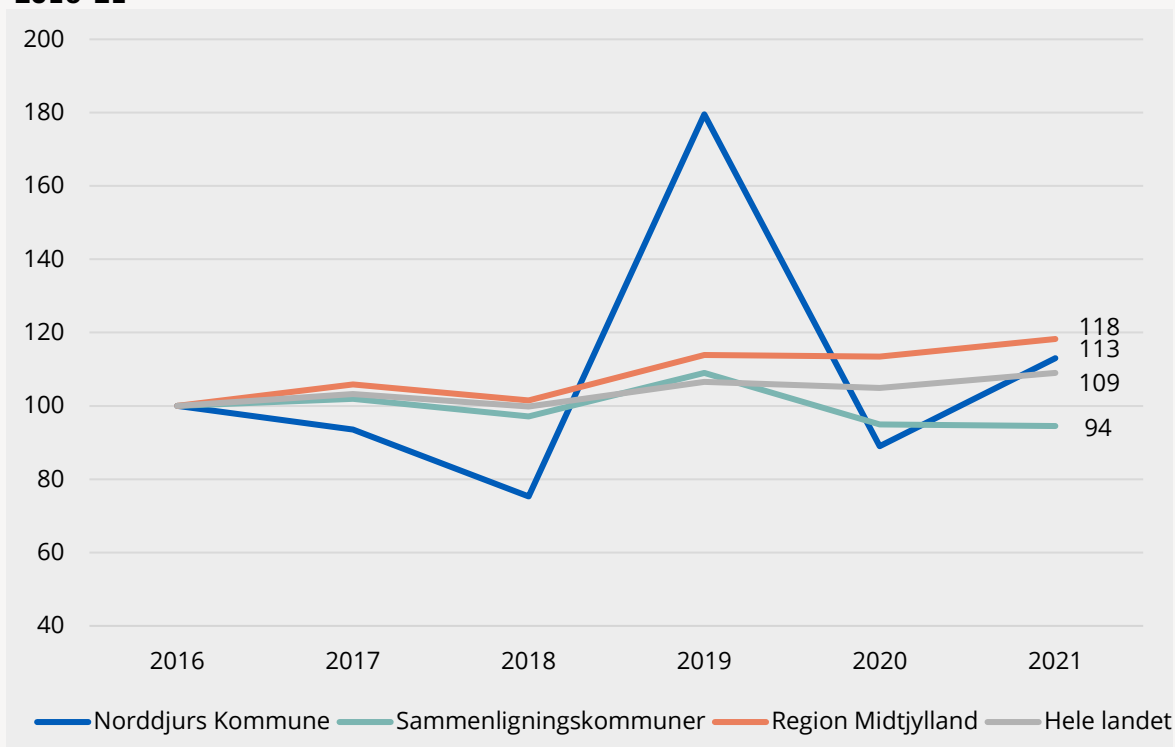
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder. Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Lemvig Kommune, Skive Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune og Samsø kommune.

Fremgang i fødevareeksporten det seneste år i Norddjurs Kommune

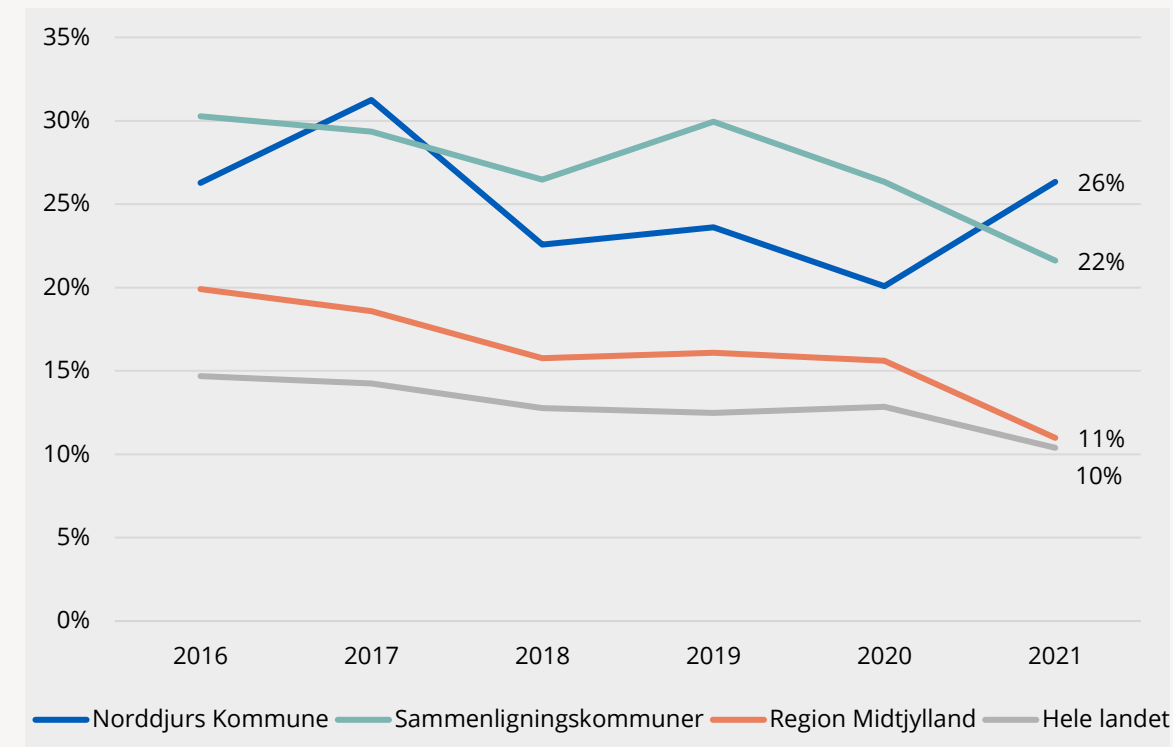
Af Figur 3.9 og 3.10. fremgår det, hvordan værdien af fødevarevirksomhedernes eksport har udviklet sig de seneste år i Norddjurs Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet. Figur 3.9. viser den indekserede udvikling i fødevaresektorens eksportværdi i perioden 2016 til 2021. Set over hele perioden har Norddjurs Kommune oplevet en fremgang i fødevareeksporten på 13 pct., mens den er vokset med 18 pct. i regionen og 9 pct. i hele landet. I sammenligningskommunerne er fødevareeksporten faldet med 6 pct. Udviklingen i Norddjurs Kommune dækker over, at eksporten voksede kraftigt fra 2018 til 2019 for derefter at falde kraftigt til indeks 113 i 2021.

Figuren til højre viser, hvor meget fødevaresektoren står for af erhvervslivets samlede eksport i perioden. Fra 2017 til 2020 faldt fødevaresektorens eksportandel i Norddjurs Kommune. Men det seneste års vækst i eksportværdien har fået sektorens eksportandelen til at stige til 26 pct. Figuren viser også, at eksportandelen i regionen og hele landet er faldet i perioden. Når fødevareeksportens andel af den samlede eksport ikke steg i 2019 – trods stor vækst i eksportværdien – skyldes det en stor samlet vækst i eksporten blandt virksomheder i Norddjurs Kommune, jf. afsnit 6.

Figur 3.9. Indekseret udvikling i fødevaresektorens eksportværdi (2016=100), 2016-21

Figur 3.10. Udvikling fødevaresektorens andel af den samlede eksport, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

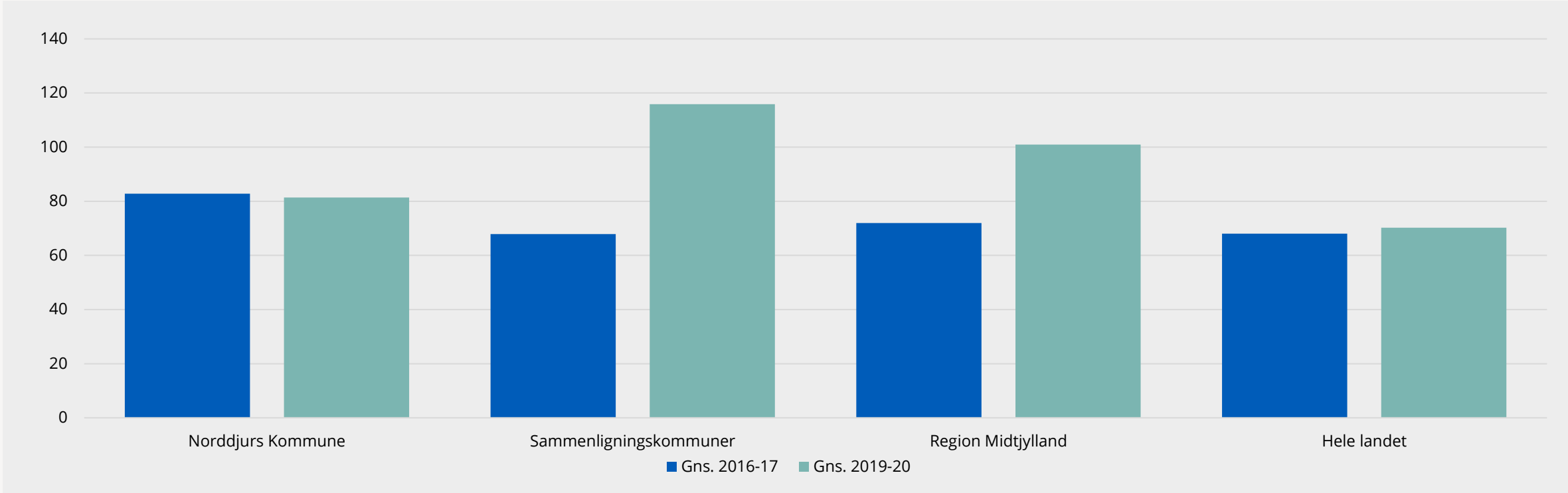
Note: Eksportværdien er opgjort i 2016-priser. Eksportværdien i 2019 til 2021 for Ringkøbing-Skjern Kommune er estimeret. Eksportværdien er opgjort på kommuneniveau på baggrund af arbejdsstedernes placering.

Investeringsniveauet i fødevaresektoren er over landsgennemsnittet

Figuren 3.11. viser fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. fuldtidsbeskæftiget i perioderne 2016 til 2017 og 2019 til 2020 og tegner dermed et billede af i hvor høj grad, virksomhederne i sektoren investerer i nyt udstyr og ny teknologi. Nettoinvesteringer (bruttoinvesteringer minus afskrivninger) er således udtryk for udvidelsen af kapitalapparatet (investeringer + bygninger).

Figur 3.11. viser, at fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. beskæftiget i Norddjurs Kommune har ligget stabilt i perioden på godt 80.000 kr. Til sammenligning er sektorens nettoinvesteringer vokset i sammenligningskommunerne og regionen. De er vokset mest i sammenligningskommunerne – fra 70.000 kr. i 2016 til 2017 til 116.000 kr. i 2019 til 2020. Herudover viser figuren, at investeringsniveauet i Norddjurs Kommune ligger under niveauet i sammenligningskommunerne og regionen i perioden 2019 til 2020, men over landsgennemsnittet.

Figur 3.11. Virksomhedernes nettoinvesteringer inden for fødevareområdet (1.000 kr. – 2016-priser) pr. fuldtidsbeskæftiget, gennemsnit 2016-17 og 2019-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Det er ikke muligt at opgøre nettoinvesteringerne i Lemvig Kommune og Norddjurs Kommune i 2019 samt Struer Kommune i 2016. Grundet diskretioneringer i data er følgende kommuner udeladt i beregningen for hele landet: Albertslund, Egedal, Faxe, Glostrup, Holbæk, Hørsholm, Kalundborg, Lejre og Lyngby-Taarbæk kommuner. De primære erhverv er ikke omfattet af opgørelsen.

Initiativer og tiltag i Norddjurs Kommune til at understøtte fødevaresektoren

Fødevareområdet er samlet set Norddjurs Kommunes største erhverv, hvor næsten hver fjerde beskæftigede i den private sektor henter sin indtægt. Jordbrug udgør 61% af det samlede areal i Norddjurs Kommune med en stærk specialisering. Norddjurs skal fortsat have fokus på, hvordan den stærke specialisering indenfor fødevarer og jordbrug kan udnyttes både som grundlag for andre erhverv – til eksempel gennem energiproduktion – og som grundlag for fortsat bæredygtig udvikling. Herudover er der et stort potentiale ift. den stigende efterspørgsel og anvendelse af planteproducerede proteinkilder, der med fordel kan understøttes jf. Erhvervsstrategi 2022 til 2024.

Potentiale forbundet med grøn omstilling af fødevareerhverv

Bæredygtighed er en afgørende forudsætning for, at kommunens virksomheder og erhvervsliv kan udvikle sig. Grøn omstilling giver nye forretningsmuligheder og er en forudsætning for at øge vækst og eksport. Flere virksomheder og jordbrug har allerede vist, hvorledes grønne investeringer kan gøres til en god forretning. Ved at accelerere den grønne omstilling og øge bæredygtigheden, kan der skabes grobund for yderligere økonomisk vækst og jobs samtidig med, at kommunerne samlet reducerer miljøbelastningen, jf. DK2020.

Eksportpotentialet

Norddjurs Kommune tilbyder vejledning til iværksættere og virksomheder om etablering af virksomhed og rådgivningsmuligheder. Denne vejledning bliver løst af kommunen selv i samarbejde med kvalificerede eksterne leverandører, der sikrer kvalitet i vejledningen samt overblik over mulighederne for specialiseret rådgivning og puljemidler i erhvervsfremmesystemet og muligheden for at afsætte varer også uden for Djursland og Danmark.

Strategisk arbejde med fødevareerhvervet

Forædling af lokale fødevarer af høj kvalitet og bæredygtig produktudvikling indeholder også en stærk erhvervsmæssig branding af Norddjurs Kommune som en attraktiv bosætnings- og erhvervskommune. Lokale fødevarer og udvikling af nye produkter både til land og til vands er vigtige aspekter af denne styrkeposition, jf. kommunens plan- og udviklingsstrategi 2019. Hertil kommer samarbejdet med Aarhus Universitet om for eksempel fødevareproduktion i tilknytning til havvindmøller og landbrugets samarbejde om biogas til for eksempel energi og power2X, samt samarbejdet med Københavns Universitet og Skovskolen om udvikling af moderne produktionsskov jf. Erhvervsstrategi 2022 til 2024.

Initiativer som understøtter fødevarerhverv i Norddjurs Kommune

Norddjurs Kommune understøtter:

- DM i Vildt – årligt tilbagevendende arrangement med mulighed for stand for lokale fødevareproducenter.
- Tilstedeværelse på Aarhus Food Festival – årligt tilbagevendende arrangement med mulighed for stand for lokale fødevareproducenter.
- Madområde på Landbrugsmessen og dyrskue, Gl. Estrup – årligt tilbagevendende arrangement med mulighed for stand for lokale fødevareproducenter.
- Medlemskab af Madfællesskabet – tværregionalt projekt, der arbejder for at skabe bæredygtige, lokale fødevaresystemer mellem land og by.

Samarbejde der understøtter udvikling af fødevareerhverv

- Samarbejde med nationale aktører indenfor erhvervsfremmesystemet. Fx skal klyngeorganisationerne Food and Bio Cluster Denmark og WE BUILD DENMARK samt nationale brancheforeninger bidrage til, at virksomhederne har den rette viden og tilbud tilgængelig til at understøtte virksomhedernes fortsatte bæredygtige vækst.
- Dialog med erhvervslivet om deres ønsker og behov med fokus på at yde den bedst mulige service, herunder til fødevareerhverv og relevante foreninger som centrale aktører i den lokale erhvervsfremme. Et tæt samarbejde med foreningerne har til formål at understøtte kommunikationen med erhvervslivet, samt samarbejdet vedrørende erhvervsrettede indsatser, der understøtter virksomhedernes behov.
- Kvalificeret arbejdskraft er aktuelt et af de vigtigste vækstvilkår for virksomhederne i Norddjurs Kommune. Det tilstræbes i arbejdsmarkedsindsatsen, at arbejdsstyrken er velkvalificeret, tilstrækkelig stor og mobil nok til at dække virksomhedernes behov for arbejdskraft, jf. Arbejdsmarkedsstrategien under Arbejdsmarkedsudvalget.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

4

Beskæftigelse og specialisering

I dette afsnit fokuseres der på udviklingen i beskæftigelsen i Norddjurs Kommune og kommunens erhvervsmæssige specialisering.

Først sammenlignes den samlede udvikling i den private jobskabelse med sammenligningskommunerne, hele regionen og resten af landet.

Derefter går afsnittet i dybden med erhvervsspecialiseringen ved at vise specialiseringen inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Herefter viser afsnittet jobudviklingen og erhvervs-specialiseringen på brancheniveau samt beskæftigelsen fordelt på virksomhedernes størrelse.

Afslutningsvis kigges der dels på, hvor meget den udenlandske arbejdskraft vægter i den private beskæftigelse, og dels på brugen af efter- og videreuddannelse.

Stabil beskæftigelse i 2022

En central indikator for udviklingen i erhvervspræstationerne i en kommune er udviklingen i den samlede private jobskabelse.

Figur 4.1. viser, at der i perioden 2016 til 2021 er sket et fald i den private fuldtidsbeskæftigelse på 206 personer i Norddjurs Kommune.

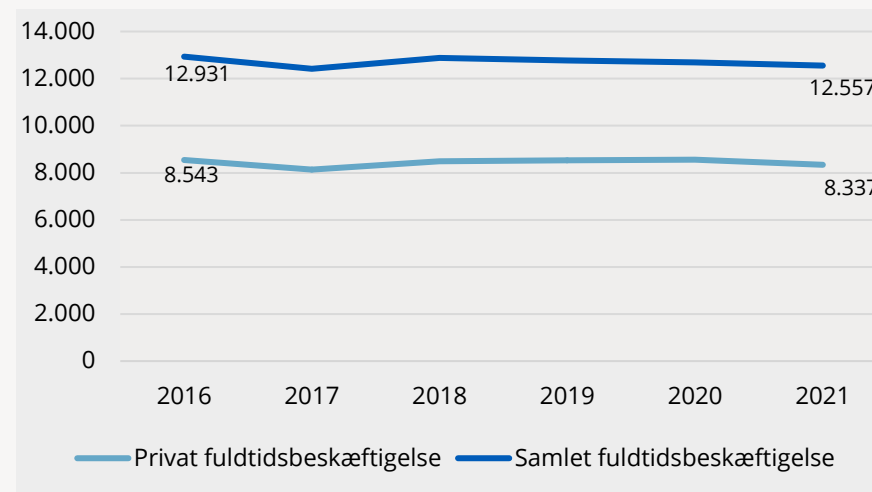
Figur 4.2. viser, at Norddjurs Kommune i modsætning til sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet har oplevet et fald i den private beskæftigelse fra 2020 til 2021.

I hele perioden 2016 til 2021 er den private beskæftigelse faldet med to procent i Norddjurs Kommune, mens den er steget med otte procent i regionen.

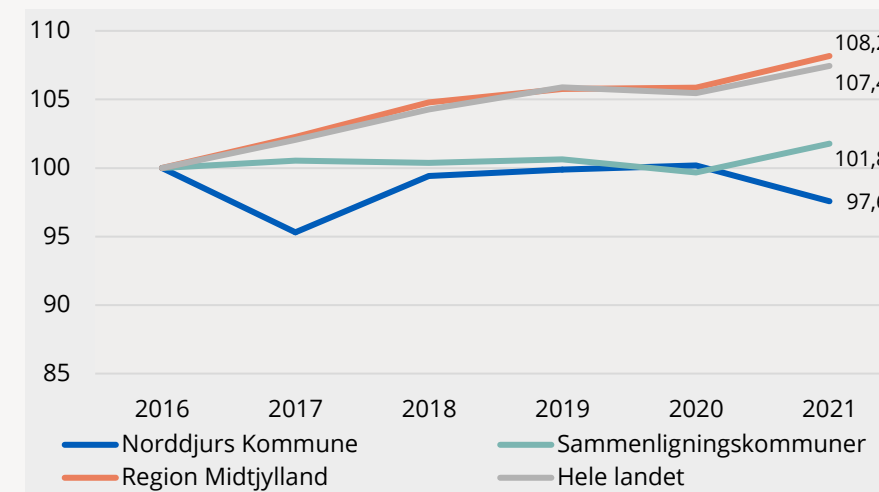
For at belyse jobudviklingen det seneste år viser Figur 4.3. den kvartalsvise udvikling i den private beskæftigelse (fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere) i 2022.

Figuren viser, at beskæftigelsen i Norddjurs Kommune har ligget stabilt gennem 2022, hvorimod der har været større udsving i sammenligningskommunerne som i fjerde kvartal 2022 oplevede en tilbagegang i beskæftigelsen. I modsætning til sammenligningskommunerne har der i Norddjurs Kommune ikke været i fald i beskæftigelsen i 2022.

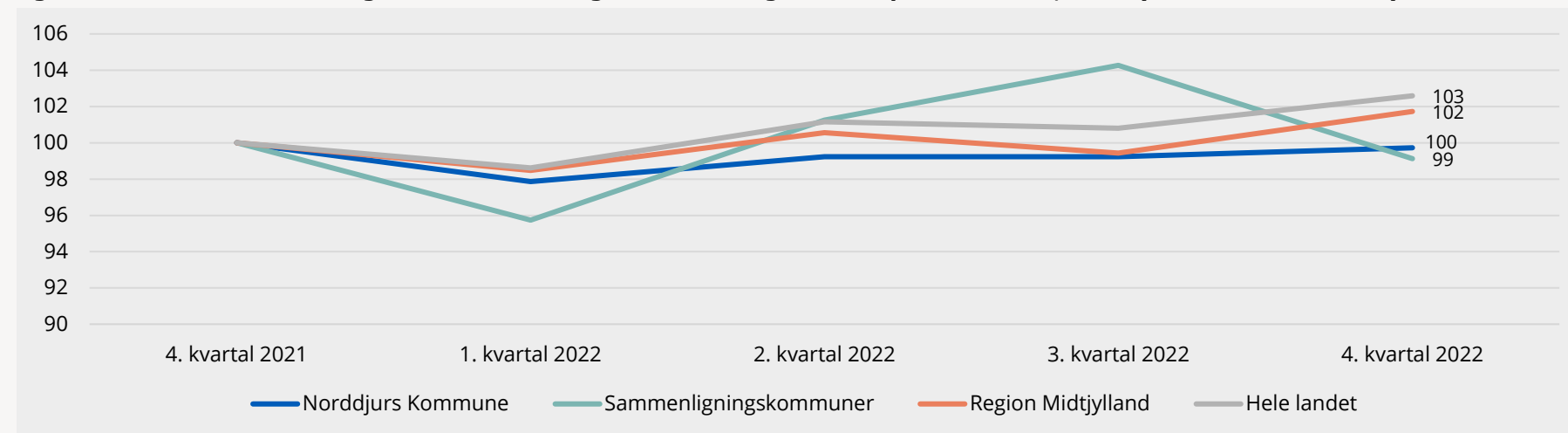
Figur 4.1. Udvikling i den private og samlede fuldtidsbeskæftigelse, 2016-21

Figur 4.2. Indekseret udvikling i antal fuldtidsbeskæftigede i den private sektor (2016=100)

Figur 4.3. Indekseret udvikling i fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor, 2022 (4. kvartal 2021=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik (for figur 4.1. og 4.2.) og jobindsats.dk (for figur 4.3.). Sammenligningskommunerne omfatter: Lemvig Kommune, Struer Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Skive Kommune & Samsø Kommune. I figur 4.3. er beskæftigelsen i den private sektor opgjort ved den samlede beskæftigelse fratrukket beskæftigelsen i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed.

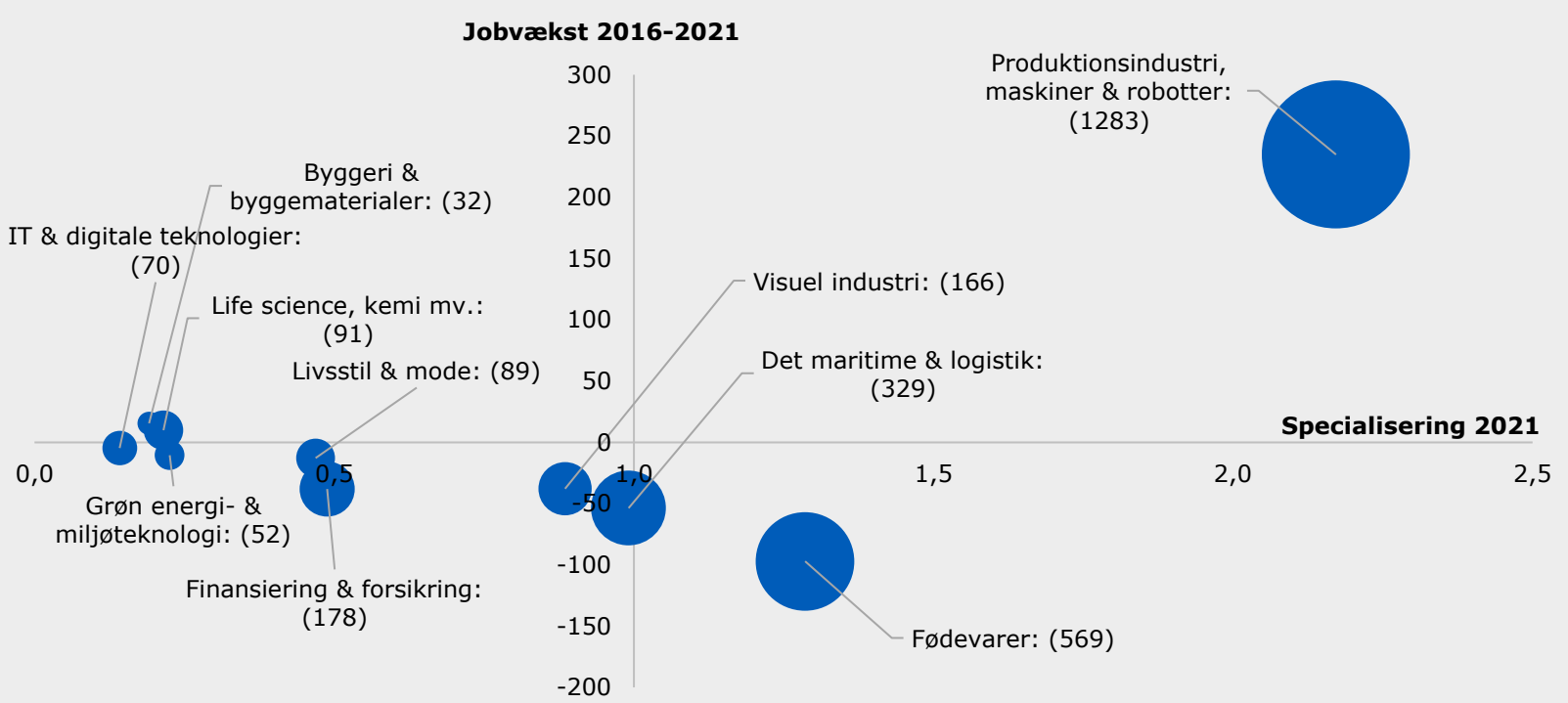
Produktionsindustrien er størst blandt de nationale klynger

Figur 4.4. giver et overblik over, hvordan Norddjurs Kommune er specialiseret inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Figuren omfatter dermed også kun virksomheder, der ligger inden for erhverv, der konkurrerer internationalt (enten fordi de har eksport eller leverer viden og ydelser til erhverv med stor eksport).

Cirklernes størrelse i Figur 4.4. viser, at produktionsindustri er den største klynge både i forhold til beskæftigelse, jobvækst og specialisering. Fra 2016 til 2021 har der været en jobvækst i Norddjurs Kommune inden for dette klyngeområde på 235 årsværk. Med en specialiseringsgrad på 2,2 udgør produktionsindustri en andel af den samlede private beskæftigelse, der er mere end dobbelt så stor som i en gennemsnitskommune.

I forhold til 2016 er fødevareklyngens størrelse og specialisering blevet en del mindre i 2021 i Norddjurs Kommune. Beskæftigelsen inden for dette klyngeområde er således faldet med 97 årsværk, og Norddjurs Kommunes specialiseringsgrad inden for fødevarer er faldet fra 1,6 i 2020 til 1,3 i 2021 (se også afsnit 3). Det skal dog understreges, at lokalt orienterede grene af fødevareerhvervet ikke er omfattet af klyngestatistikken.

Figur 4.4. Kommunens erhvervsmæssige specialisering samt jobvækst opdelt på klyngeområder, 2016-2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Klyngerne er baseret på statistikarbejdet, der ligger til grund for rapporten "Erhvervsmæssige styrkeområder – Kortlægning af erhvervsstyrker i dansk erhvervsliv", som IRIS Group og CRT udarbejdede for Erhvervsstyrelsen i 2019. Nogle erhverv i figuren dækker flere nationale klynger. Fx dækker "grøn energi- & miljøteknologi" både over virksomheder, der er i målgruppen for CLEAN og Energy Cluster. På grund af diskretioneringer er antallet af årsværk i klyngeområderne grøn energi- & miljøteknologi, og byggeri & byggematerialer beregnet i 2021. De samlede diskretionerede årsværk i 2021 er fordelt ud på de to klyngeområder efter deres andel i 2019.

Figuren viser Norddjurs Kommunes erhvervsmæssige specialisering inden for de områder, hvor der er etableret nationale klynger. Klyngernes betydning er vist gennem tre indikatorer:

- Cirklernes størrelse illustrerer størrelsen af hver klynge målt på antal fuldtidsbeskæftigede i 2021. Antal årsværk er angivet i parentes ud for hver cirkel.
- Placeringen langs figurens x-akse viser klyngens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at klyngens andel af Norddjurs Kommunes private beskæftigelse er større end i resten af landet.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede 2016 til 2021. Det vil sige, om klyngen har haft vækst eller tilbagegang de sidste fem år.

Stor specialisering inden for landbrug og industri

Hvor Figur 4.4. på forrige side gav et overblik over Norddjurs Kommunes specialisering inden for de nationale klyngeområder, tager Tabel 4.1 afsæt i en traditionel brancheinddeling og omfatter alle private virksomheder. Den viser, at bygge & anlæg er den største branche målt på antallet af fuldtidsjobs efterfulgt af landbrug, skovbrug og fiskeri samt detailhandel. Det fremgår ydermere, at der i Norddjurs Kommune er stærke specialiseringer inden for landbrug, skovbrug og fiskeri samt metalindustri, som har specialiseringsgrader på henholdsvis 3,7 og 3,5. Tekstil, træ, papir, møbelindustri mv. udgør ligeledes en stærk specialisering med en specialiseringsgrad på 2,8. De tre brancher udgør således en andel af den private beskæftigelse i Norddjurs Kommune, som er markant større end landsgennemsnittet. Størst vækst findes inden for elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri.

Tabel 4.1. Antal private jobs, jobvækst 2016-21 samt erhvervsmæssig specialisering, opdelt på brancheniveau

Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2016-21 (pct.)	Jobvækst i hele landet, 2016-21 (pct.)	Specialisering, 2021
	2016	2021			
Bygge og anlæg	1.026	1.098	7%	17%	1,3
Landbrug, skovbrug og fiskeri	980	1.065	9%	-2%	3,7
Detailhandel	1.026	964	-6%	3%	1,1
Tekstil, træ, papir, møbelindustri mv.	737	709	-4%	4%	2,8
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	437	639	46%	7%	1,5
Metalindustri	569	587	3%	-4%	3,5
Transport	462	408	-12%	3%	0,8
Operationel service	621	379	-39%	7%	0,7
Engroshandel	341	308	-10%	4%	0,4
Hoteller og restauranter	367	301	-18%	-1%	0,9
Sundhedsvæsen	208	235	13%	29%	1,0
Undervisning	184	192	5%	6%	1,0
Ejendomshandel og udlejning	202	183	-10%	5%	0,8
Råstof, energi og forsyning mv.	174	181	4%	8%	2,1
Rådgivning, forskning og udvikling	185	181	-3%	14%	0,3
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	237	179	-24%	8%	0,8
Finansiering og forsikring	217	175	-19%	7%	0,5
Andre serviceydelser mv.	185	172	-7%	4%	0,8
Kultur og fritid	115	110	-4%	10%	0,8
Olieraffinaderier mv., kemisk industri, medicinalindustri, plast-, glas- og betonindustri	48	79	65%	8%	0,3
Reklame og øvrig erhvervsservice	61	60	-1%	8%	0,4
Tele, IT og information	57	57	-1%	20%	0,1
Private velfærdsinstitutioner	75	52	-30%	8%	0,3
Forlag, tv og radio	27	20	-26%	10%	0,2
Alle brancher	8.543	8.337	-2%	7%	1,0

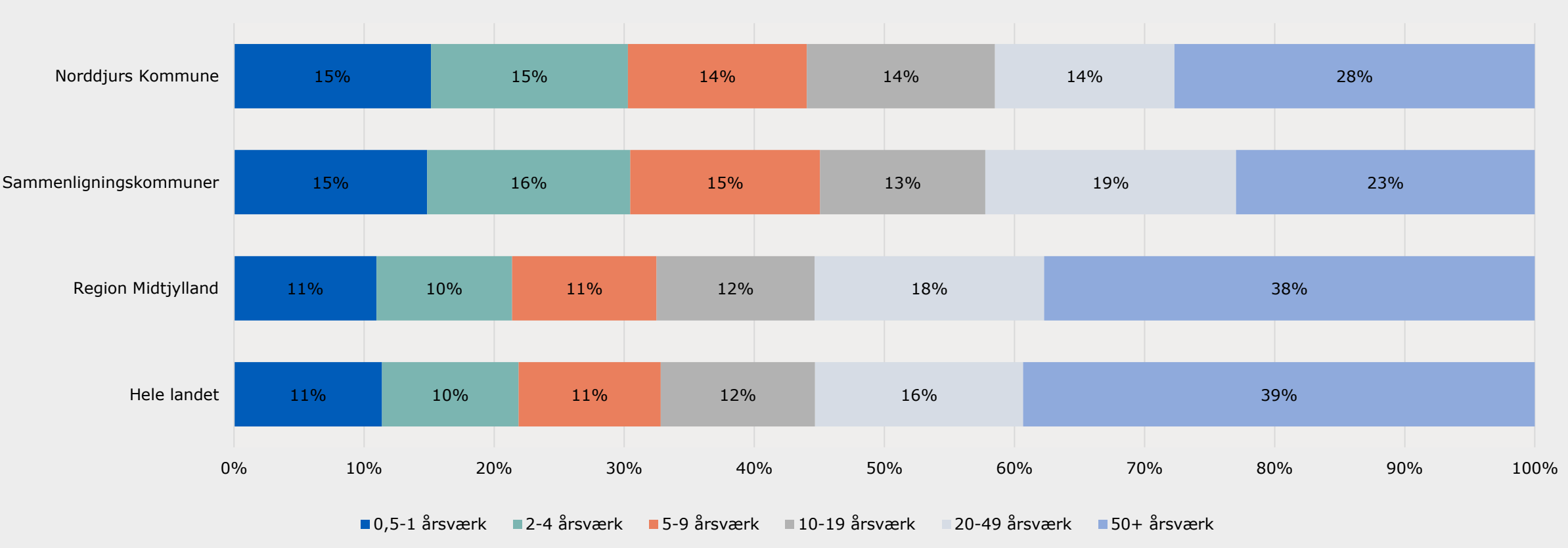
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af kommunens private beskæftigelse er større end i resten af landet. Hvis specialiseringsgraden er under 1, fylder branchen mindre i kommunen end i resten af landet eller en gennemsnitskommune. Tal markeret med rød angiver, at væksten har været negativ. På grund af diskretioneringer er antallet af årsværk i brancherne elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri og olieraffinaderier mv., kemisk industri, medicinalindustri, plast-, glas-, og betonindustri beregnet i 2021. De samlede diskretionerede årsværk i 2021 er fordelt ud på de to brancheområder efter deres andel i 2017.

Stor andel beskæftigede i små virksomheder i forhold til hele regionen

Figur 4.5. viser, hvordan den private fuldtidsbeskæftigelse er fordelt på forskellige virksomhedsstørrelser i 2021.

Det fremgår, at de mindre virksomheder med under 10 årsværk står for en højere andel af den private beskæftigelse i Norddjurs Kommune og sammenligningskommunerne (hhv. 44 og 46 pct.) end i regionen og hele landet, hvor de mindre virksomheder står for 32 pct. af beskæftigelsen. Omvendt tegner de store virksomheder (50+ årsværk) sig for en højere andel af beskæftigelsen på regions- og landsplan sammenlignet med Norddjurs Kommune. Relativt til sammenligningskommunerne har Norddjurs Kommune en stor andel af beskæftigelsen indenfor de helt store virksomheder med over 50 ansatte.

Figur 4.5. Privat fuldtidsbeskæftigelse fordelt på virksomhedsstørrelse, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

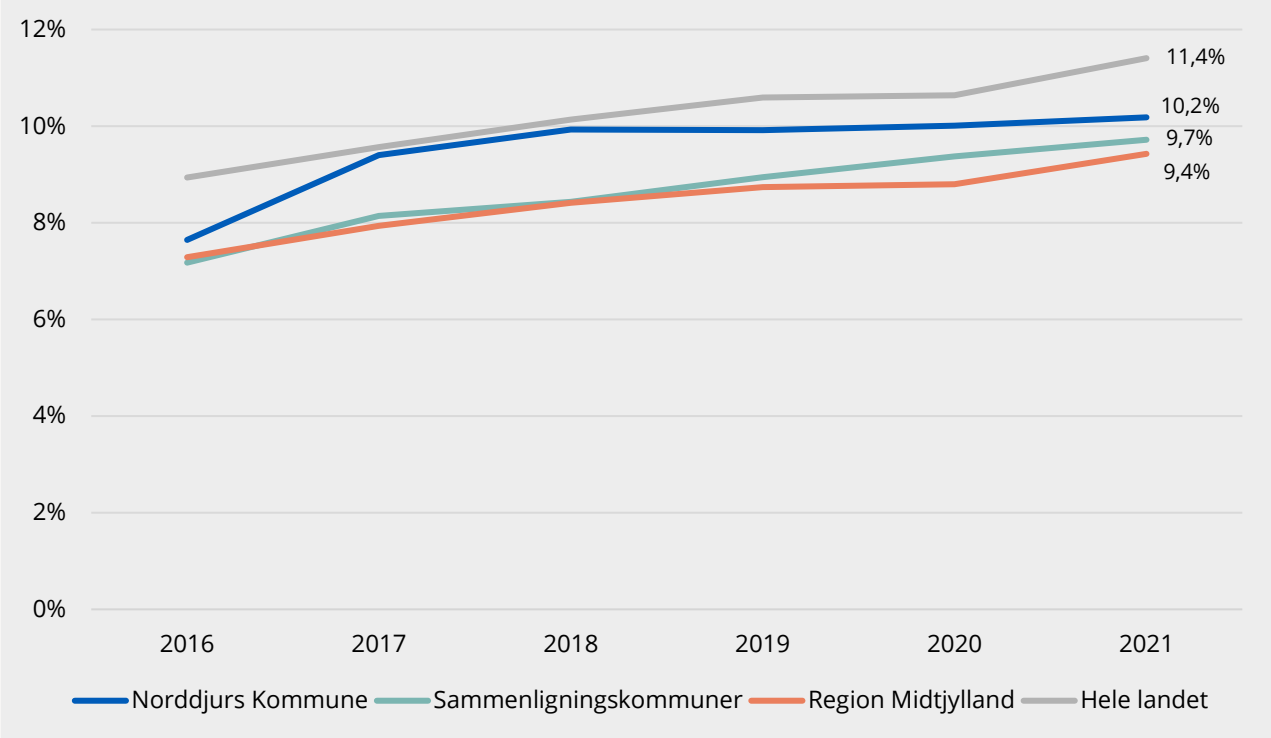
Faldende deltagelse i voksen- og efteruddannelse

Adgangen til udenlandsk arbejdskraft er vigtig for mange virksomheders mulighed for at skaffe kvalificeret arbejdskraft. Samtidig kan udenlandsk arbejdskraft bidrage med supplerende kompetencer og viden om udenlandske markeder, der kan styrke virksomhedernes udviklingsmuligheder. Derudover erhverves nye kvalifikationer ikke alene gennem formelle uddannelser, men også via løbende opkvalificering.

Figur 4.6. viser, at andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor i Norddjurs Kommune har været stigende fra 2016 til 2021, men at stigningen har været aftagende fra 2018 til 2021. I 2021 var 10,2 pct. af medarbejderne i den private sektor i Norddjurs Kommune udlændinge. Det er over niveauet i sammenligningskommuner og Region Midtjylland på henholdsvis 9,7 og 9,4 pct. men lavere end andelen på 11,4 pct. for hele landet.

Tabel 4.2. viser, at der både i Norddjurs Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet er sket et fald i andelen, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse fra perioden 2016 til 2018 og til perioden 2019 til 2021. Der er stadig en større andel af arbejdsstyrken i Norddjurs Kommune end i hele regionen og i hele landet, som deltager i VEU.

Figur 4.6. Udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Tabel 4.2. Deltagelse i voksen- og efteruddannelse, 2016-21

	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2016-18	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2019-21
Norddjurs Kommune	14,8%	9,6%
Sammenligningskommuner	14,2%	10,4%
Region Midtjylland	11,9%	8,9%
Hele landet	11,6%	8,9%

Note: Tabel 4.2 viser personer i aldersgruppen 25 til 74 år.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

31

5

Iværksætter og virksomhedsbestand

I dette afsnit fokuseres der på tilgang og frafald af virksomheder i Norddjurs Kommune. Først vises udviklingen i iværksætteriet i kommunen efterfulgt af tal for overlevelsesraten blandt de nye virksomheder samt for konkurser.

Derefter vises tilflytningen og fraflytningen af etablerede virksomheder siden 2017.

Endeligt viser afsnittet den samlede udvikling i virksomhedsbestanden i Norddjurs Kommune.

Lav etableringsrate i Norddjurs Kommune

Iværksættere spiller en vigtig rolle for innovation og jobskabelse i erhvervslivet.

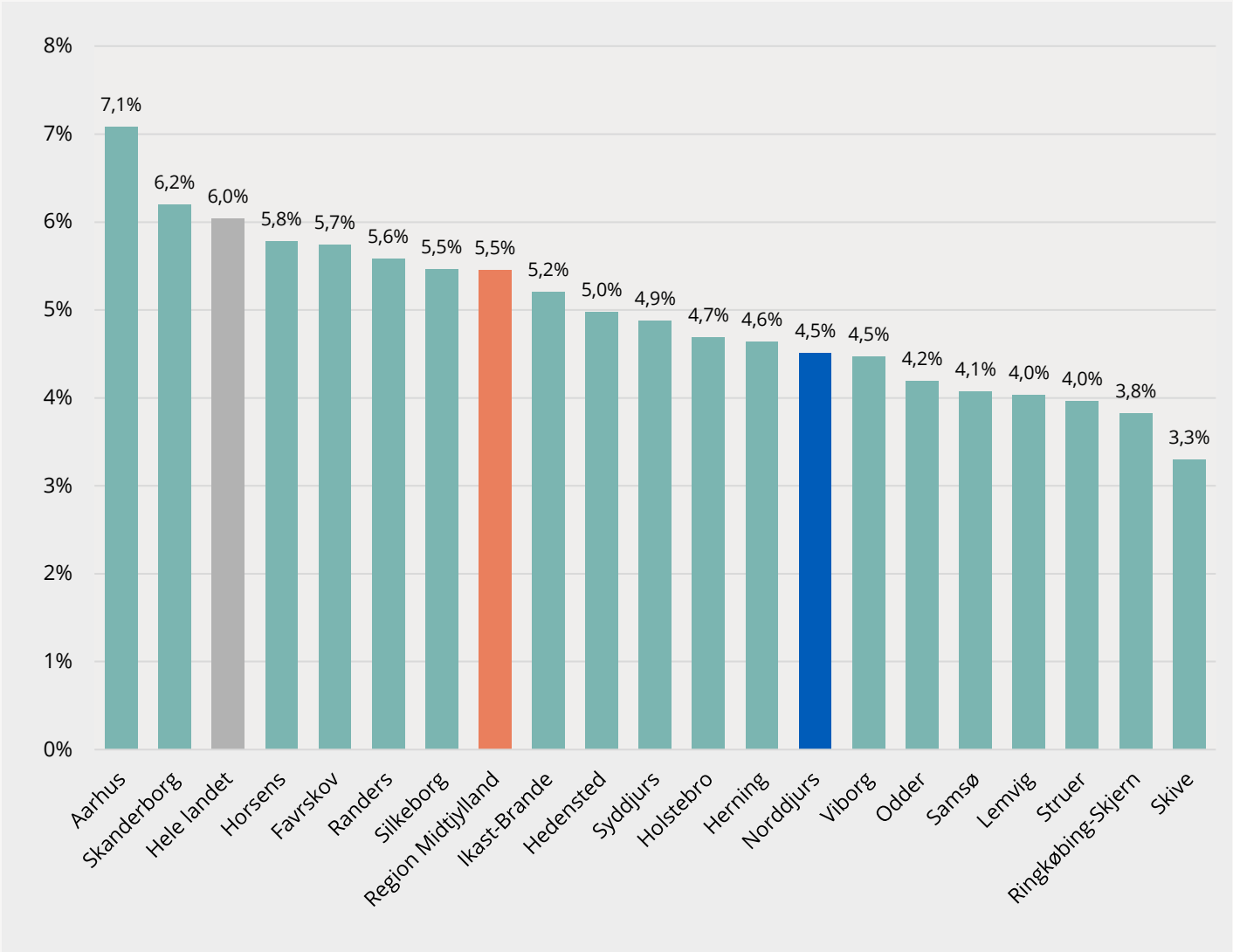
Figur 5.1. viser etableringsraten i de midtjyske kommuner i 2021 sammenholdt med niveauet for hele regionen og hele landet.

Som det fremgår, lå etableringsraten i Norddjurs Kommune i 2021 på 4,5 pct., hvilket er højere end i alle sammenligningskommunerne, men under niveauet for hele Region Midtjylland og hele landet. Det hænger formentlig sammen med specialiseringen inden for erhverv, hvor etableringsraten typisk er lavere end inden for fx service og handel.

Figuren viser også, at Aarhus Kommune havde den højeste etableringsrate på ca. 7,1 pct.

Figur 5.1. Etableringsrater i de midtjyske kommuner, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand.

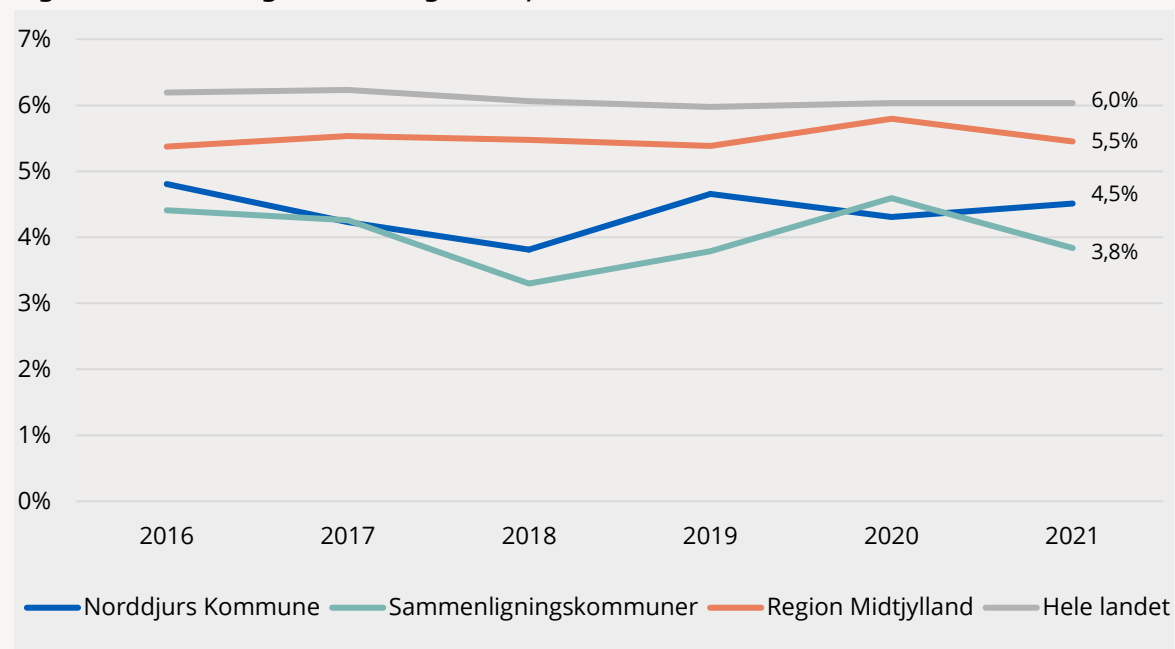
Lille stigning i etableringsraten fra 2020 til 2021

Figur 5.2. viser udviklingen i etableringsraten i perioden 2016 til 2021 for Norddjurs Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

Som det fremgår, har etableringsraten i både Norddjurs Kommune og sammenligningskommunerne svinget mellem omkring de 4 pct. gennem perioden, mens den for regionen som helhed har svinget mellem 5 til 6 pct.

Figuren viser også, at Norddjurs Kommune har haft en lille stigning i etableringsraten fra 2020 til 2021, hvorimod at den i samme periode er faldet i sammenligningskommunerne. I 2021 lå etableringsraten i Norddjurs Kommune således på 4,5 pct., hvilket er over niveauet på 3,8 pct. i sammenligningskommunerne.

Figur 5.2. Udvikling i etableringsraten, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand.

Sammenligningskommunerne omfatter: Lemvig Kommune, Struer Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Skive Kommune og Samsø Kommune.

Mange iværksættere inden for bygge og anlæg samt operationel service

For den enkelte kommune er det endvidere interessant at se nærmere på branchefordelingen af de nye virksomheder. Tabel 5.1. viser iværksættervirksomhedernes fordeling på brancheområder i perioden 2020 til 2021.

Af tabellen fremgår, at der i Norddjurs Kommune er etableret flest virksomheder inden for bygge og anlæg. Derefter følger operationel service.

Tabellen viser også, at fordelingen i Norddjurs Kommune adskiller sig noget fra fordelingen blandt sammenligningskommuner og resten af regionen. I forhold til hele regionen er der i Norddjurs Kommune bl.a. relativt mange iværksættere inden for operationel service, og der har også været større tilvækst af nye virksomheder inden for hoteller og restauranter. Det omvendte gør sig gældende for vidensservice.

Tabel 5.1. Fordeling af iværksættere efter brancher, gennemsnit for 2020-21

Branche	Norddjurs Kommune	Sammenligningskommuner	Region Midtjylland	Hele landet
Bygge og anlæg	18%	15%	14%	15%
Operationel service	14%	11%	9%	9%
Vidensservice	11%	11%	14%	16%
Landbrug, skovbrug, fiskeri, råstof, forsyning og andre serviceydelser	11%	14%	9%	8%
Finansiering, forsikring og ejendomme	10%	12%	12%	9%
Hoteller og restauranter	8%	9%	5%	6%
Detailhandel	7%	11%	9%	8%
Private velfærdsinstitutioner og kultur	7%	6%	9%	9%
Industri	5%	4%	4%	4%
Transport	3%	2%	4%	5%
Engroshandel	3%	3%	3%	3%
Information og kommunikation	2%	2%	7%	8%
I alt	100%	100%	100%	100%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
 Note: Iværksættervirksomheder med uoplyst branche er ikke medtaget.

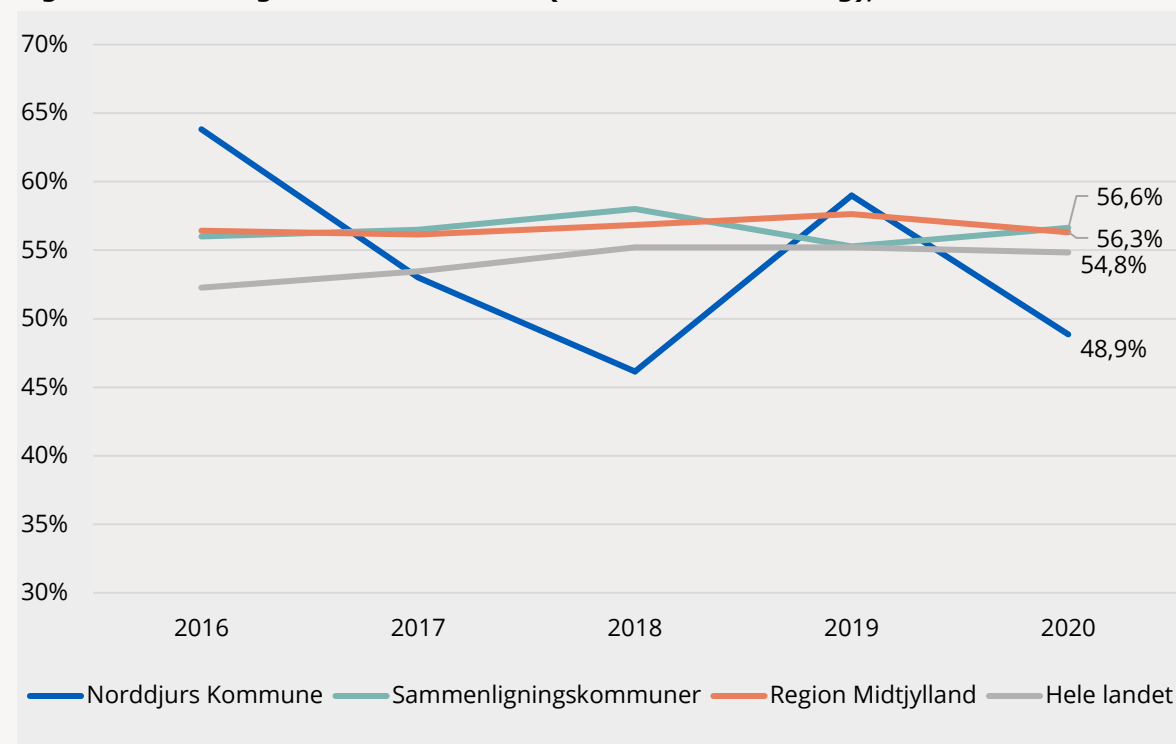
Betydelige udsving i overlevelsesraten for nye virksomheder

En vigtig indikator for iværksættervilkårene i en kommune er overlevelsesraten. Dvs. andelen af iværksættervirksomheder, der formår at fastholde en væsentlig økonomisk aktivitet efter, at de er etableret. Figur 5.3. og 5.4. viser overlevelsesraterne henholdsvis tre- og fem år efter etablering for iværksættere i henholdsvis Norddjurs Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

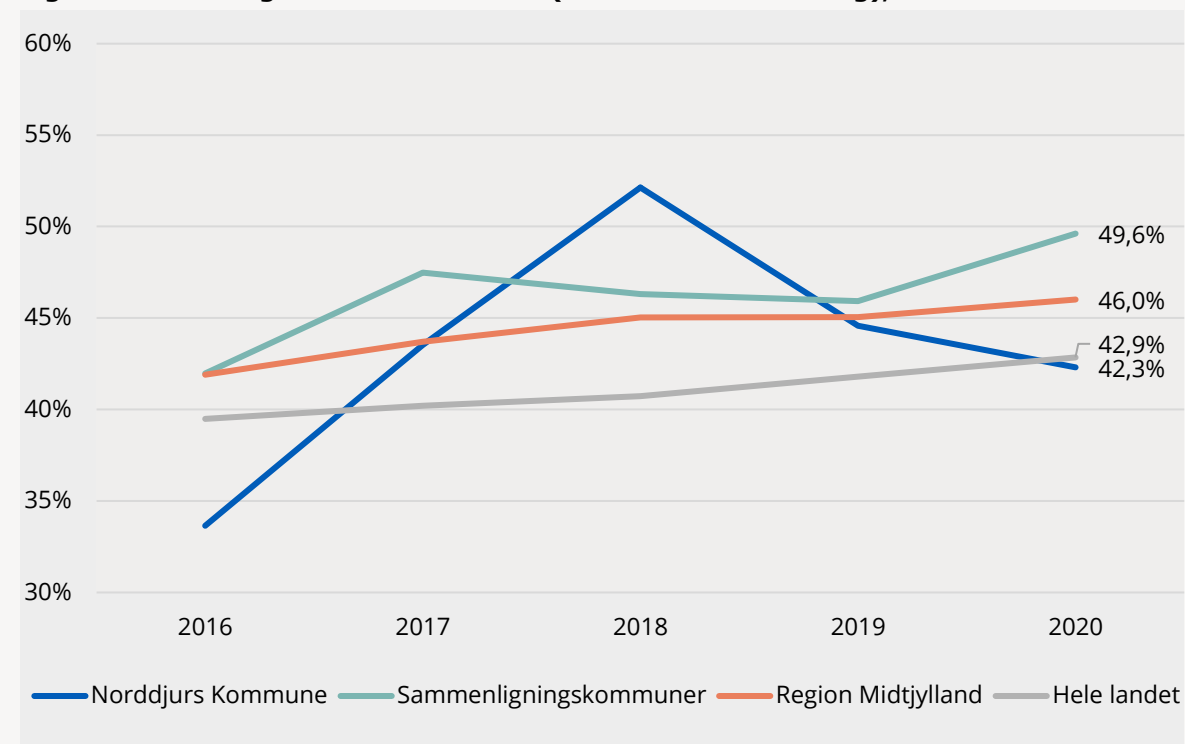
Det fremgår, at overlevelsesraterne har svinget en del fra år til år i Norddjurs Kommune. I nogle år har overlevelsen ligget over regionen og sammenligningskommunerne, mens den i andre år har været lavere.

Fra 2019 til 2020 kan der imidlertid både observeres et fald i den tre- og femårige overlevelsesrate i Norddjurs Kommune, som bringer Norddjurs Kommune under sammenligningskommunerne samt det regionale- og nationale gennemsnit.

Figur 5.3 Udvikling i overlevelsesraten (tre år efter etablering), 2016-20

Figur 5.4 Udvikling i overlevelsesraten (fem år efter etablering), 2016-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Danmarks Statistik har i 2022 justeret opgørelsen af overlevede virksomheder. Derfor kan overlevelsesraterne i denne rapport ikke sammenlignes med overlevelsesraterne i sidste års rapport.

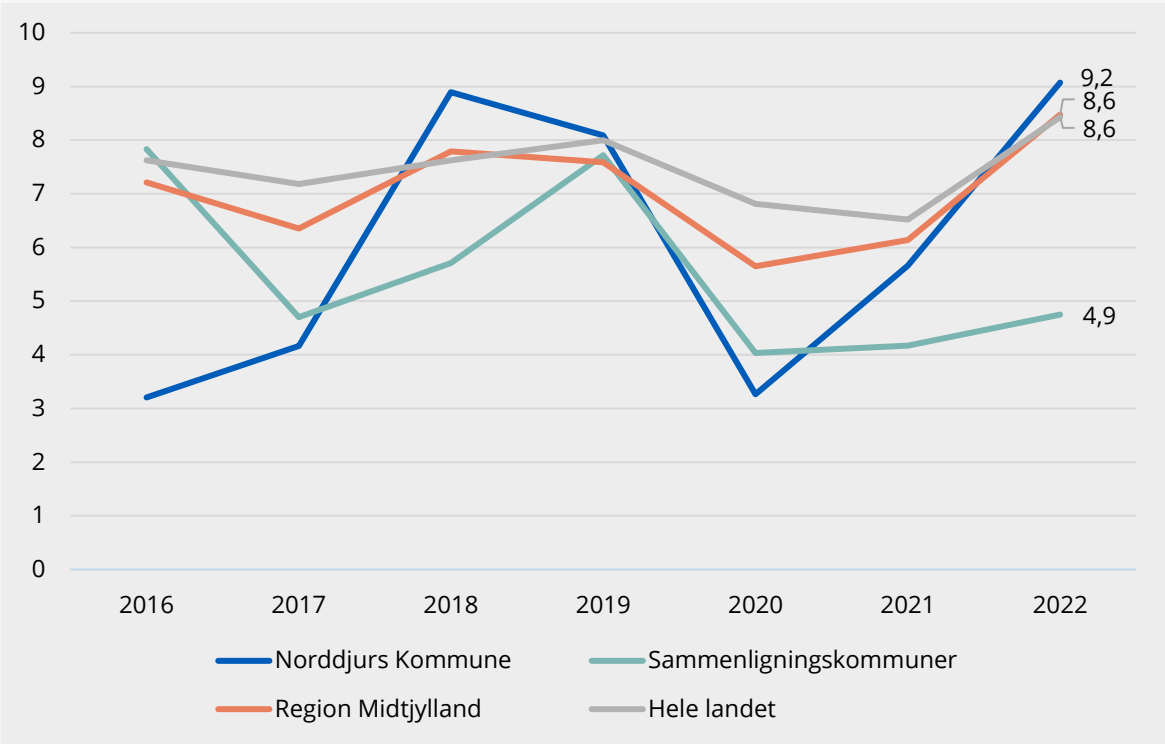
Stigning i antallet af konkurser efter coronakrisen

En anden indikator for afvikling og frafald af virksomheder er omfanget af konkurser. Figur 5.5. viser, hvor mange virksomheder, der blev erklæret konkurs i Norddjurs Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet – opgjort som antal konkurser pr. 1.000 virksomheder.

Det fremgår, at antallet af konkurser i Norddjurs Kommune er steget relativt meget fra 2020 til 2022. I 2022 var der 9,2 konkurser pr. 1.000 virksomheder i Norddjurs Kommune. Det er en del mere end i sammenligningskommunerne, hvor der i 2022 var 4,9 konkurser per 1.000 virksomheder. Men på niveau med resten af regionen.

Tabel 5.2. viser, hvordan konkurserne fordeler sig på hovedsektorer i Norddjurs Kommune. Som det fremgår, er service den sektor, der har oplevet flest konkurser over årene. Derudover fremgår det, at der i 2022 var relativt mange konkurser inden for bygge og anlæg i Norddjurs Kommune.

Figur 5.5. Udvikling i antal konkurser pr. 1.000 virksomheder, 2016-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2022 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2016 til 21.

Tabel 5.2. Fordeling af konkurser i Norddjurs Kommune på hovedsektorer, 2016-22

Sektor	2016	2019	2022
Service	43%	29%	42%
Handel	29%	12%	21%
Transport	14%	18%	5%
Primære erhverv	14%	24%	5%
Bygge og anlæg	0%	6%	21%
Industri	0%	12%	5%
I alt	100%	100%	100%

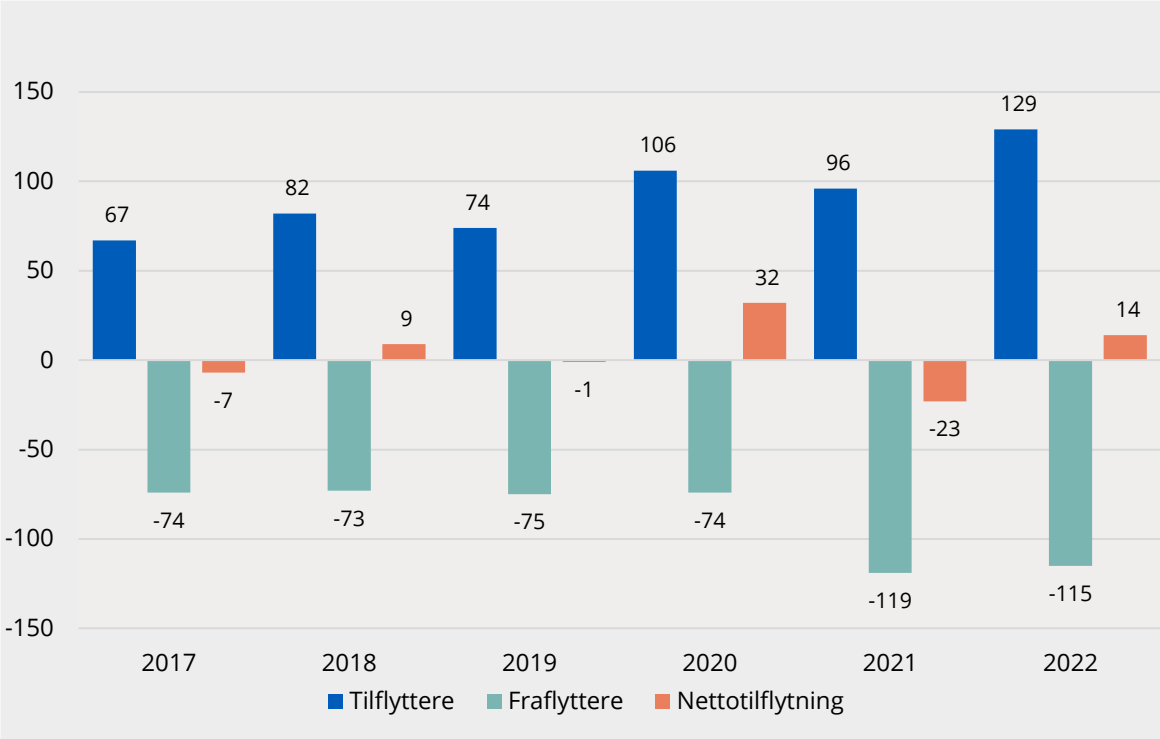
Stor andel af de tilflyttede virksomheder arbejder med handel og service

Et andet vigtigt pejlemærke for erhvervsvilkårene er omfanget af til- og fraflytninger af virksomheder. Figur 5.6. viser udviklingen i både til- og fraflytninger samt nettotilflytningen (tilflytninger minus fraflytninger) til Norddjurs kommune fra 2017 til 2022.

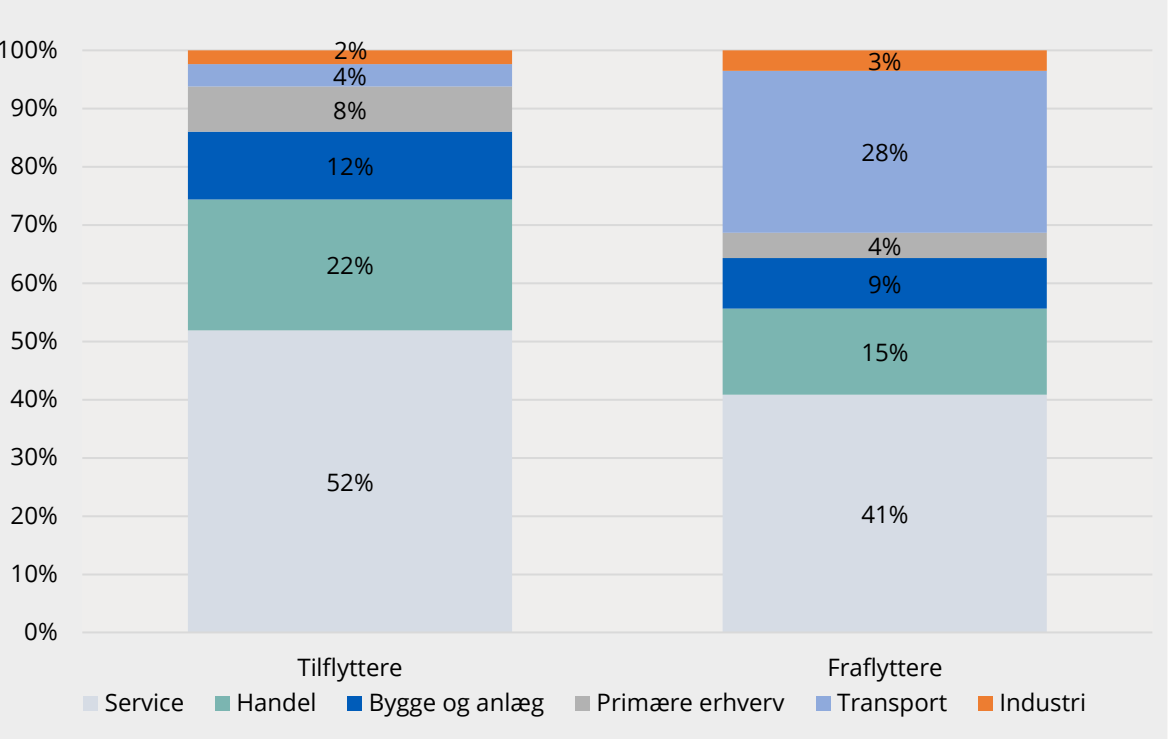
Nettotilflytningen har været positiv i 2018, 2020 og 2022. Efter en stigning i 2020 på 32 virksomheder var der nettofraflytning af virksomheder i 2021 og en stigning igen 2022. Samlet set har nettotilflytningen været på 24 virksomheder fra 2017 til 2022.

Figur 5.7. viser de til- og fraflyttede virksomheder i 2022 fordelt på hovedsektorer. Det fremgår, at der blandt tilflytterne er en større andel af virksomheder inden for service og handel end blandt fraflytterne, hvor der derimod er en markant større andel af virksomheder inden for transport.

Figur 5.6. Til – og fraflytning af virksomheder i Norddjurs Kommune, 2017-22

Figur 5.7. Til – og fraflytning fordelt på sektorer i Norddjurs Kommune, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR).
Note: Antallet af virksomheder omfatter udvalgte selskabsformer (enkeltmandsvirksomhed, PMV, I/S, A/S, ApS mv.) og ikke fonde, foreninger, offentlige virksomheder mv. Omfatter ikke holdingselskaber eller filialer. Denne afgrænsning adskiller sig fra forrige side. En virksomhed tælles kun med én gang, uanset om virksomheden er flyttet til eller fra kommunen flere gange i perioden.

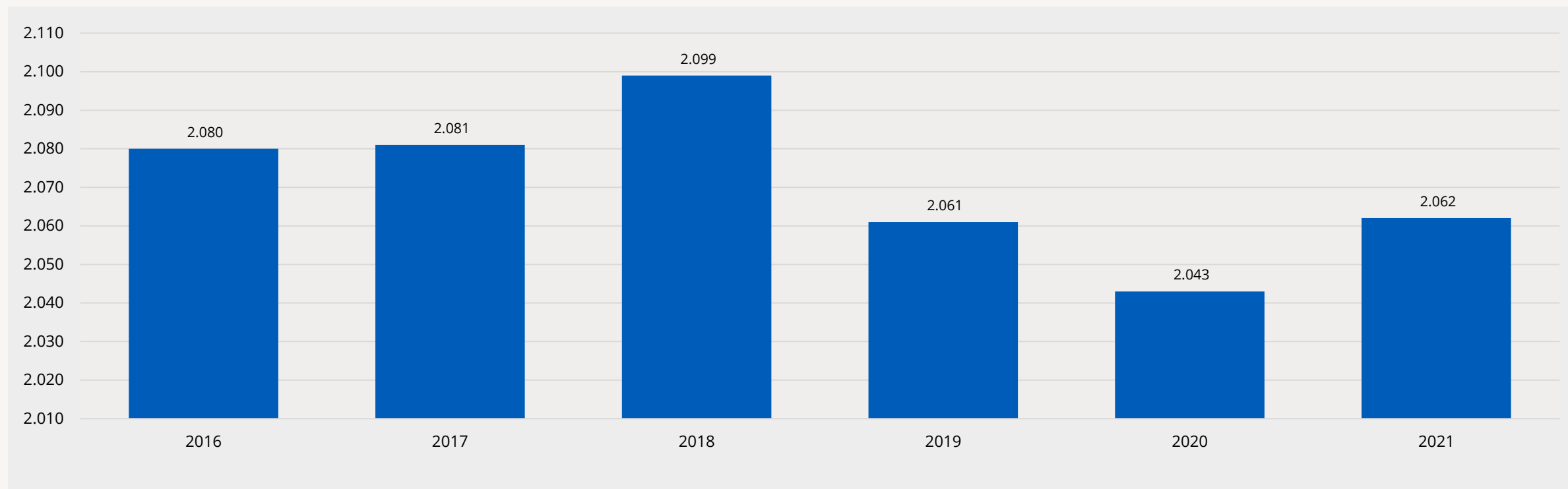
Lille stigning i antallet af virksomheder fra 2020 til 2021

Figur 5.8. viser udviklingen i antallet af virksomheder i Norddjurs Kommune. Udviklingen i virksomhedsbestanden er en sammenfattende indikator, der både rummer tilgangen af iværksættere, frafaldet pga. konkurser og virksomhedslukninger samt nettoflytningen af etablerede virksomheder.

Figuren viser, at antallet af virksomheder i Norddjurs Kommune har ligget nogenlunde stabilt fra 2016 til 2021. Samlet set er virksomhedsbestanden således kun faldet med 18 virksomheder hen over hele perioden.

Derudover viser figuren, at der efter et fald i virksomhedsbestanden fra 2018 til 2020 har været en lille stigning i antallet af virksomheder fra 2020 til 2021.

Figur 5.8. Udvikling i antal reelle virksomheder i Norddjurs Kommune, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Reelle virksomheder er afgrænset til virksomheder i den private sektor, der i det pågældende år har en økonomisk aktivitet (afhængig af branche), som svarer til mindst et halvt årsværk.

Knap tre pct. af alle midtjyske virksomheder ligger i Norddjurs Kommune

Tabel 5.3. giver et overblik over, hvordan den samlede virksomhedsbestand, gruppen af iværksættere og gazeller i Norddjurs Kommune fordeler sig på hovedsektorer. Gazellevirksomheder er virksomheder, der opfylder bestemte kriterier for vækst defineret af Dagbladet Børsen.

Det fremgår, at fordelingen af iværksættere nogenlunde ligner fordelingen af reelle virksomheder – dog med undtagelse af primære erhverv og transport, hvor der er relativt få iværksættere i forhold til disse erhvervs størrelse (målt på antallet af virksomheder i Norddjurs Kommune).

Nederst i tabellen fremgår det, hvor stor en andel Norddjurs Kommune huser af de tre virksomhedstyper i hele regionen. Andelen af iværksættere ligger under andelen af den samlede virksomhedsbestand, hvilket kan forklares med etableringsratens niveau. Andelen af gazeller er også lidt lavere, men skal ses i lyset af, at der generelt er få virksomheder i hele regionen, der lever op til definitionen, hvorfor tallet er meget følsomt over for udviklingen i enkelte virksomheder.

Tabel 5.3. Virksomheder, iværksættere og gazeller i Norddjurs Kommune fordelt på sektorer, 2021

Sektor	Reelle virksomheder	Iværksættere	Gazeller
Bygge og anlæg	253	18	3
Handel	422	19	6
Primære erhverv	443	7	0
Service	722	40	4
Transport	76	2	2
Industri	146	7	2
I alt	2.062	93	17
Andel af Region Midtjylland	2,8%	2,3%	2,5%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og Børsens Gazelleliste 2022.

For at en virksomhed kan betegnes som en gazellevirksomhed, skal den opfylde en række krav:

- Virksomheden skal minimum have en omsætning på 1 mio. kr. eller komme ud med et bruttoresultat på 0,5 mio. kr. det første år, der måles fra.
- Virksomheden skal være et ApS eller A/S. Dog kan pengeinstitutter også deltage uanset virksomhedsform.
- Virksomheden skal minimum have offentliggjort fire regnskaber og have oplevet vækst i omsætning (bruttoresultat) i hvert eneste af de fire regnskabsår.
- Den samlede sum af det primære resultat i virksomheden skal være i plus, men må godt være negativt ét år.
- Virksomheden skal som minimum have fordoblet sin omsætning gennem de fire sidste regnskabsår.

Kilde: Børsen

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

6

Vækstvirksomheder og eksport

Dette afsnit går i dybden med, hvordan Norddjurs Kommunes virksomheder formår at skabe vækst og eksport.

Først belyses udviklingen i andelen af vækstvirksomheder og vækstvirksomhedernes fordeling på brancher.

Derefter fokuserer afsnittet på, hvor mange virksomheder der har eksport, og hvordan den samlede eksportværdi har udviklet sig.

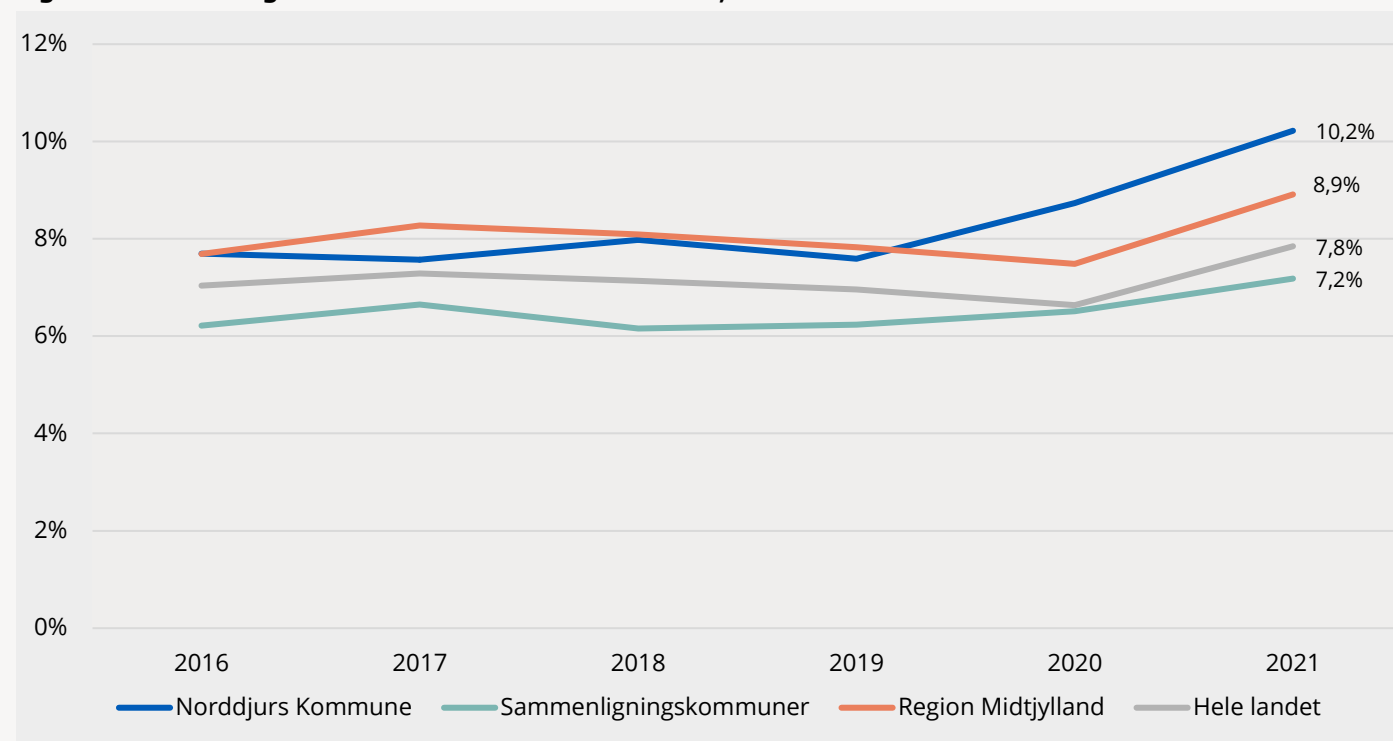
Stigning i andelen vækstvirksomheder fra 2019 til 2021

Figur 6.1. viser udviklingen i andelen af vækstvirksomheder fra 2016 til 2021. I forhold til gazellebegrebet (afsnit 5) er der her et lidt mindre krav til den samlede vækst i virksomheden samtidig med, at der kun ses på en treårig periode (se noten). Omvendt fokuseres der i opgørelsen af vækstvirksomheder kun på de erhverv, der konkurrerer internationalt (typisk i form af erhverv med eksport eller erhverv med mange underleverancer til eksportvirksomheder).

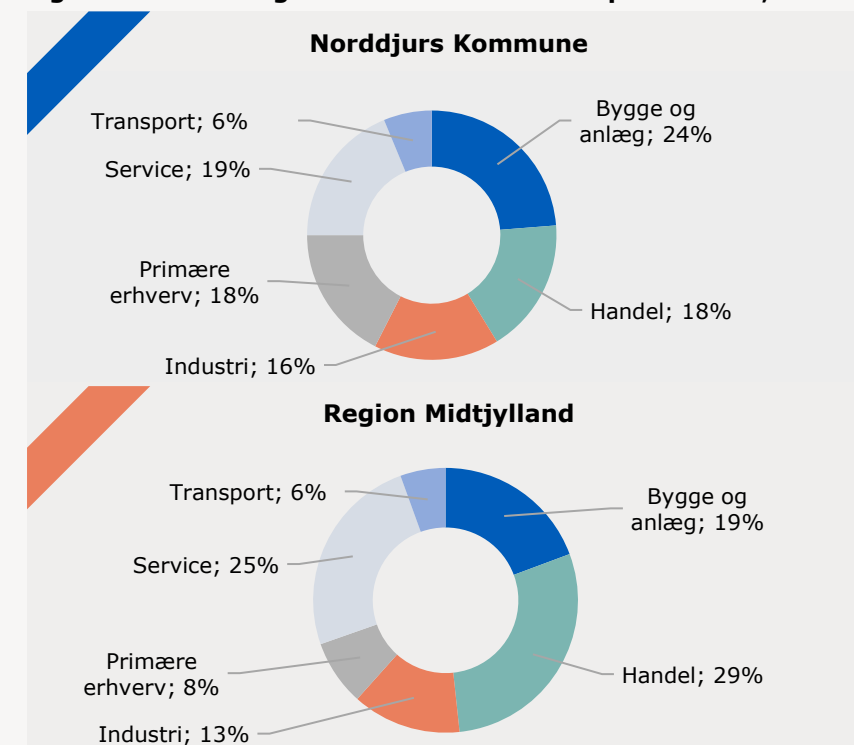
Det fremgår, at Norddjurs Kommune har haft en relativt stor stigning i andelen af vækstvirksomheder fra 2019 til 2021. Andelen af vækstvirksomheder lå således i 2021 på 10,2 pct. i Norddjurs Kommune, hvilket er en del over niveauet på 7,2 pct. i sammenligningskommunerne, men også over regionsgennemsnittet.

Figur 6.2. viser, at vækstvirksomhederne i Norddjurs Kommune er nogenlunde jævnt fordelt på sektorer. Norddjurs Kommune har ift. resten af regionen relativt mange vækstvirksomheder inden for primære erhverv, mens det modsatte gør sig gældende for handel.

Figur 6.1. Udvikling i andelen af vækstvirksomheder, 2016-21

Figur 6.2. Fordeling af vækstvirksomheder på sektorer, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Vækstvirksomheder har haft en årlig omsætningsvækst på mindst 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på mindst 3 mio. kr. i samme periode. Vækstvirksomheder er opgjort inden for internationalt konkurrerende erhverv. Sammenligningskommunerne omfatter: Lemvig Kommune, Struer Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Skive Kommune og Samsø Kommune.

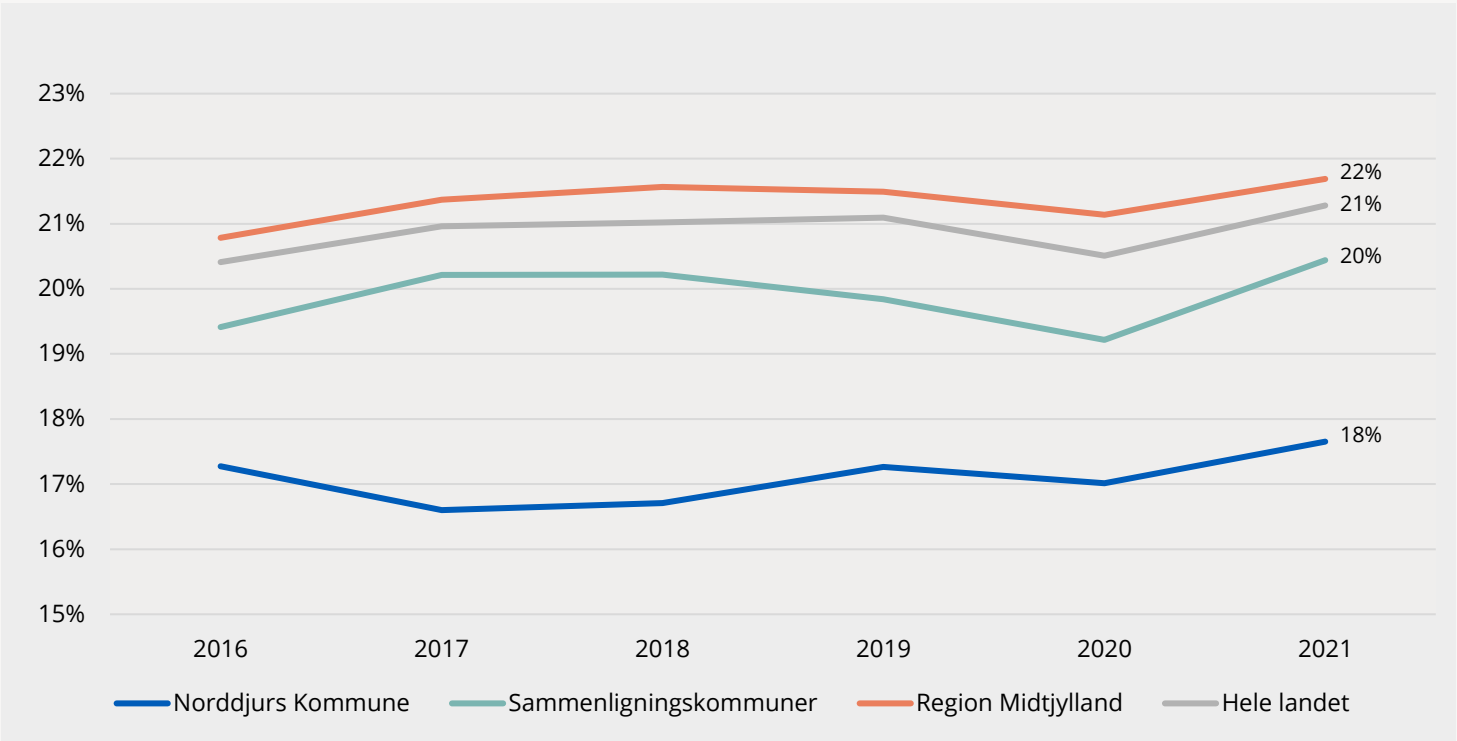
Andelen af eksportvirksomheder er lidt mindre end i sammenligningskommunerne

Virksomheder, der eksporterer varer og tjenester, er en væsentlig drivkraft for vækst og jobskabelse.

Figuren til venstre viser udviklingen i andelen af virksomheder med eksport fra 2016 til 2021. Holdt op mod sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og resten af landet har Norddjurs Kommune en noget lavere andel eksportvirksomheder. I 2021 var 18 pct. af virksomhederne i Norddjurs Kommune således eksportvirksomheder mod fx 22 pct. på regionsplan. Det fremgår også, at andelen af eksportvirksomheder har været nogenlunde konstant i kommunen.

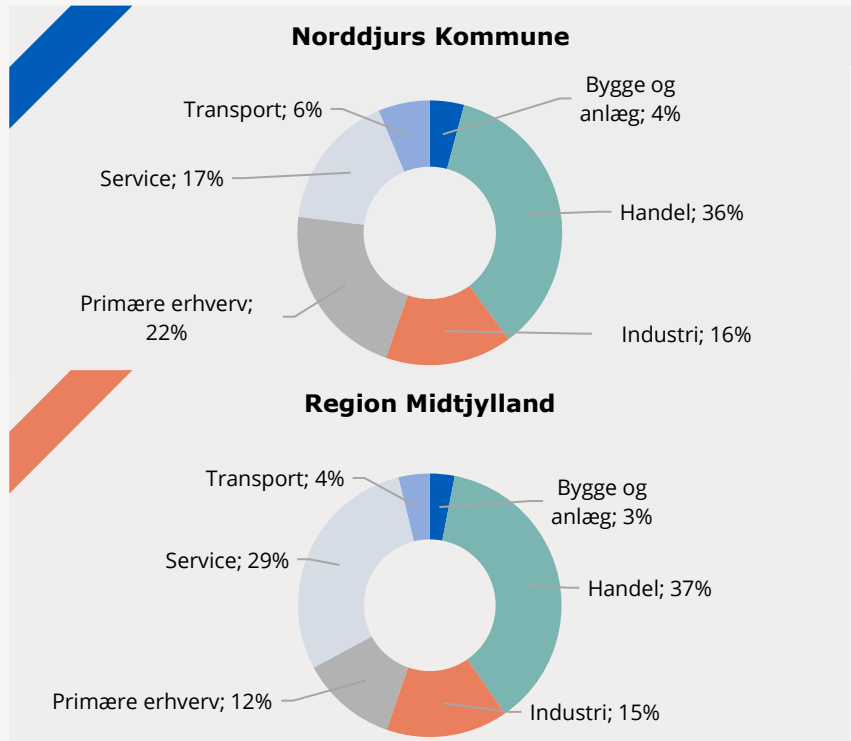
En stor andel af Norddjurs Kommunes eksportvirksomheder kommer fra handelssektoren, jf. figuren til højre. Figuren viser bl.a. også, at de primære erhverv udgør en større andel af de eksporterende virksomheder i Norddjurs Kommune end i regionen som helhed, hvorimod servicesektoren fylder mindre blandt de eksporterende virksomheder i Norddjurs Kommune.

Figur 6.3. Udviklingen i andelen af eksportvirksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 6.4. Fordeling af eksportvirksomheder på sektorer, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

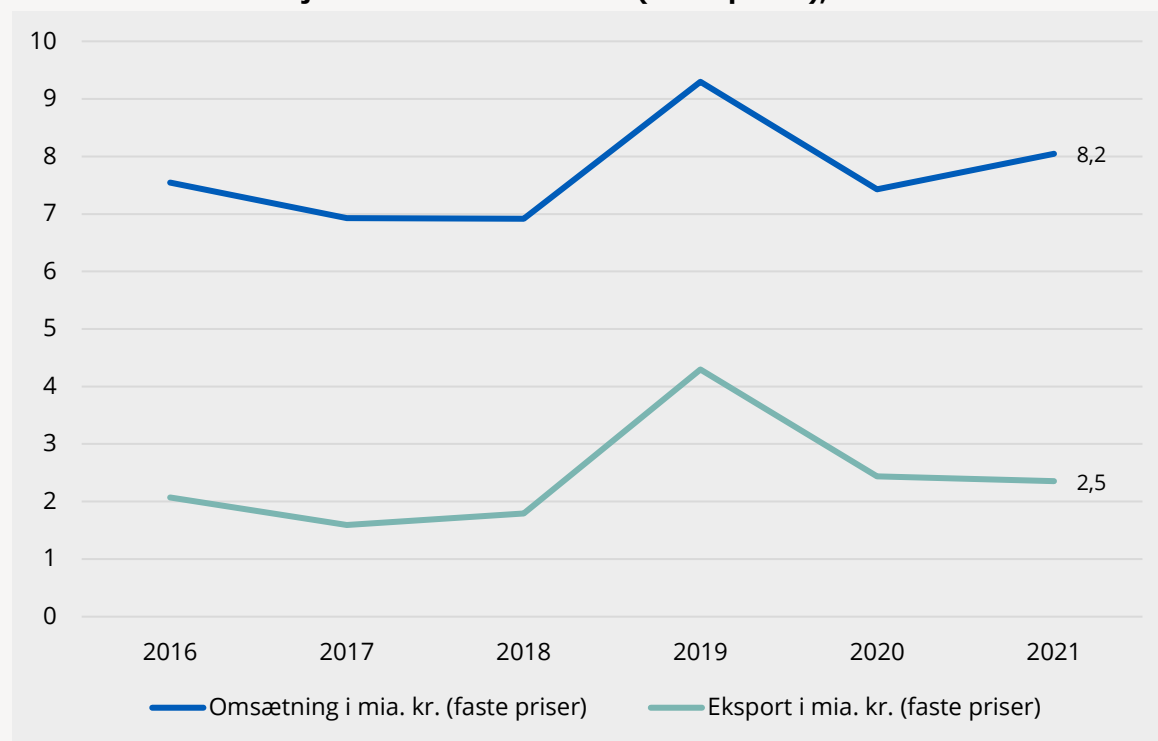
Eksportværdien toppede i 2019

Mens analysen på forrige side gav et billede, af hvor mange virksomheder der eksporter, giver Figur 6.5. og 6.6. et overblik over udviklingen i den samlede eksportværdi blandt virksomheder, der afsætter uden for landets grænser. Samtidig viser Figur 6.5. også udviklingen i den samlede omsætning blandt private virksomheder med eksport.

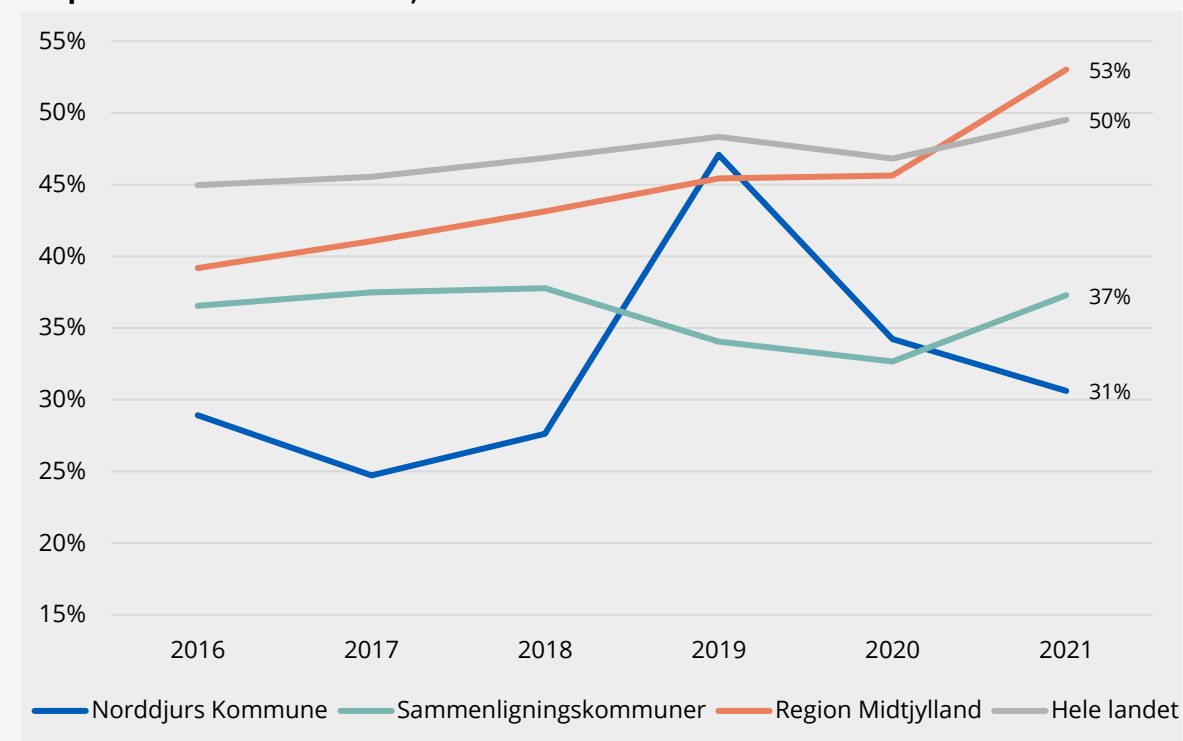
Figuren viser, at den samlede eksportværdi i Norddjurs Kommune blev fordoblet i 2019, men derefter faldt en del i 2020. Fra 2020 til 2021 er eksporten stabil omkring 2,5 mia. kr., mens virksomhedernes samlede omsætning har været stigende.

Dette afspejler sig også i Figur 6.6., som viser, at der fra 2019 til 2021 er sket et fald i eksportens andel af den samlede omsætning i de eksporterende virksomheder i Norddjurs Kommune. Den modsatte tendens kan observeres i alle de tre sammenligningskategorier, hvorfor eksportens andel af den samlede omsætning blandt de eksporterende virksomheder i 2021 er en del højere end i Norddjurs Kommune. Det gælder især, når der sammenlignes med regionen som helhed.

Figur 6.5. Udviklingen i samlet omsætning og eksport blandt eksporterende virksomheder i Norddjurs Kommune i mia. kr. (2016-priser), 2016-21

Figur 6.6. Udviklingen i eksportens andel af den samlede omsætning for eksporterende virksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Note: Eksporten er opgjort som virksomhedernes samlede salg fratrukket indenlandsk salg. Opgjort i faste priser (2016-priser). Eksportværdi og omsætning er opgjort på kommuneniveau på baggrund af arbejdsstedernes placering.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

7

Profilanalyse - Highlights

Dette afsnit indeholder nøglefigurer om den lokale og specialiserede vejledning af iværksættere og virksomheder i Region Midtjylland, herunder forskelle på tværs af kommuner i andelen af vejledte.

Afsnittet viser også, hvor stor en andel af de vejledte, der ligger inden for vækstlaget i kommunerne.

For en mere detaljeret analyse af de vejledtes profil, herunder årsværk, omsætning og eksport, henvises til profilanalyse 2023.

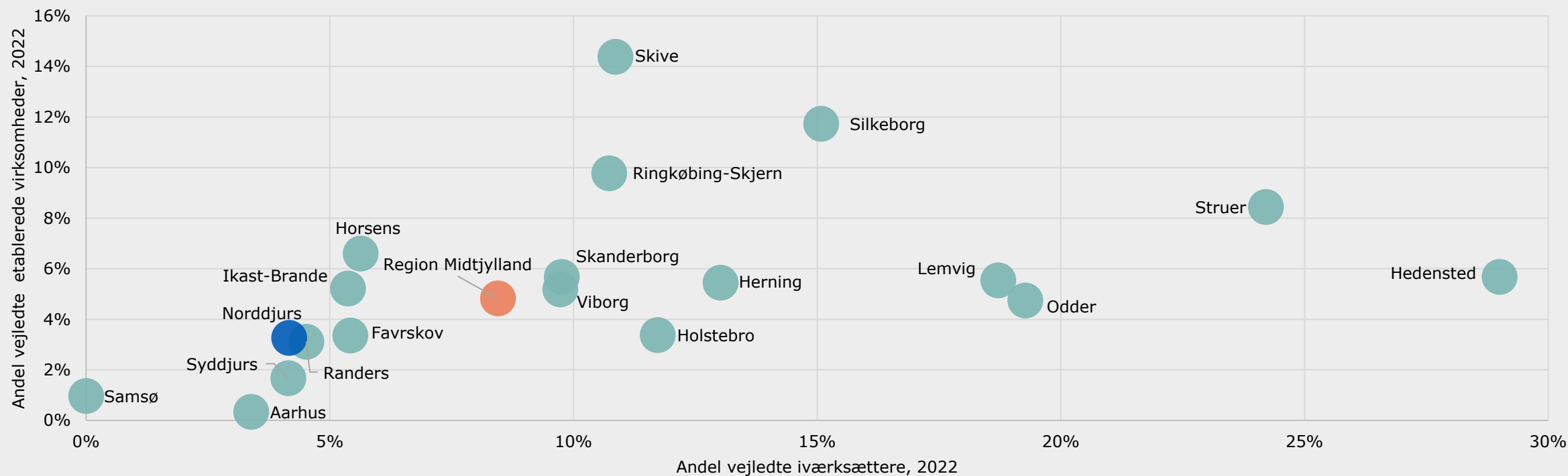
Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – lokal erhvervsservice

Figuren neden for giver et overblik over, hvor stor en andel af virksomhederne – opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder – der har modtaget vejledning i den lokale erhvervsservice. Resultaterne er vist for alle midtjyske kommuner.

Det fremgår, at andelen af vejledte iværksættere i Norddjurs Kommune er ca. 4 pct., hvilket er under niveauet på 8 pct. for hele regionen i 2022. Når det gælder etablerede virksomheder, er ca. 3 pct. blevet vejledt i den lokale erhvervsservice i Norddjurs Kommune, hvilket også er lavere end de 5 pct. i regionen.

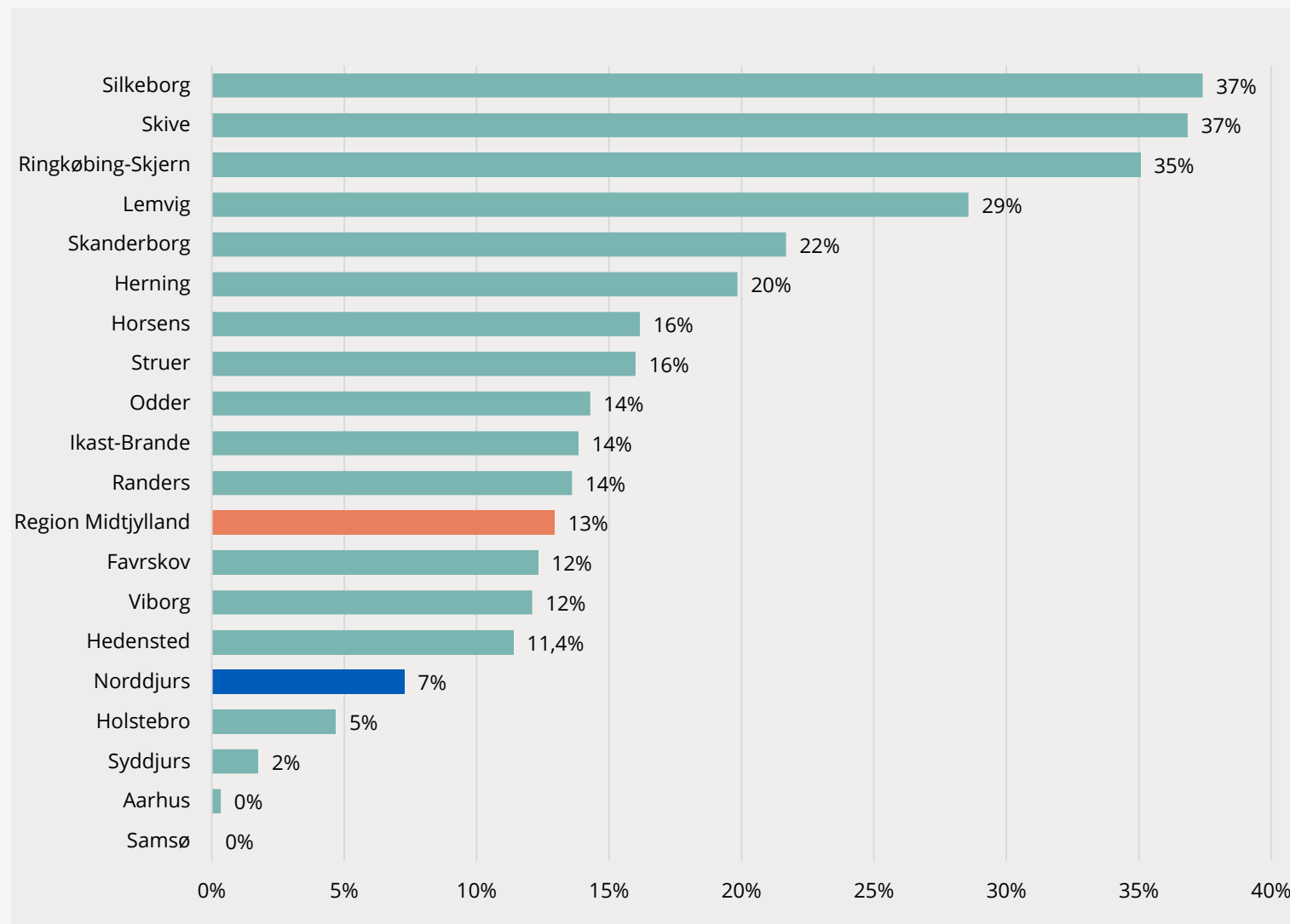
Det skal understreges, at figuren alene fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Deltagelse i netværk, arrangementer mv. er ikke omfattet af figuren.

Figur 7.1. Andel, der har modtaget lokal vejledning i 2022, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – lokal erhvervsservice

Figur 7.2. Andelen af vejledte virksomheder i vækstlaget i den lokale erhvervsservice, 2022

Figuren til venstre viser, hvor stor en andel af virksomhederne fra vækstlaget (se definition nederst på siden), der har modtaget lokal vejledning i hver af de midtjyske kommuner.

Det fremgår, at 7 pct. af virksomhederne i vækstlaget i Norddjurs Kommune har modtaget lokal vejledning i 2021. Det er under niveauet på 13 pct. i regionen som helhed.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra lokal erhvervsservice.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2019 til 2021 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent og i slutåret havde mindst fem ansatte.

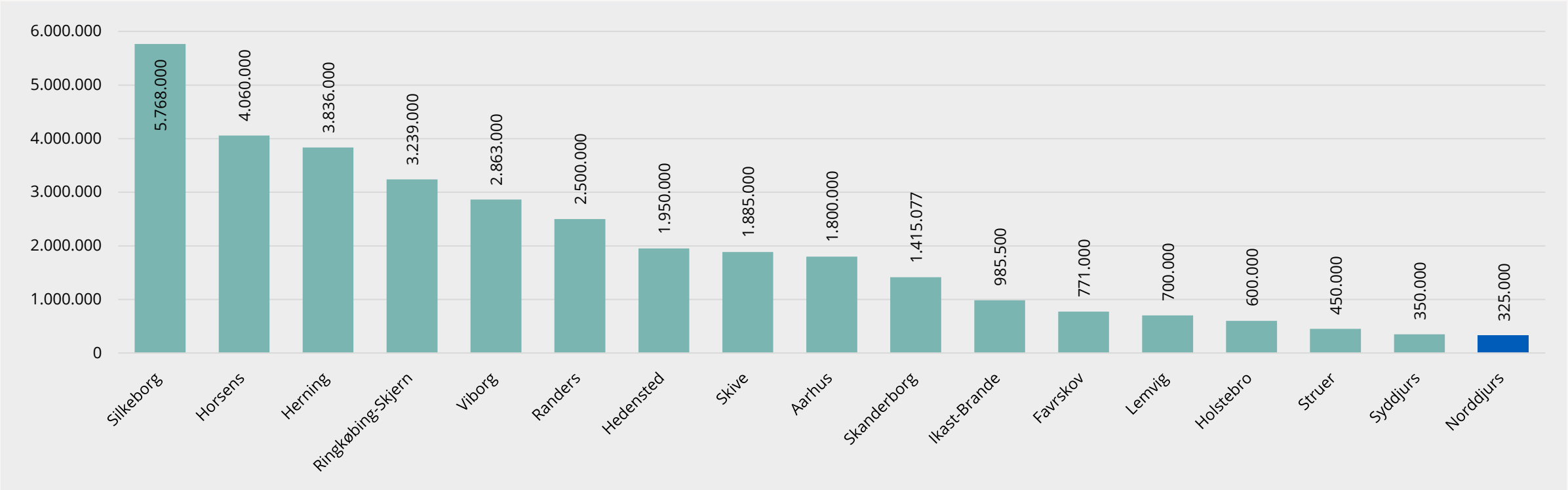
Kommunal bevilling til operatøren af lokal erhvervsservice

Omfanget af lokalt vejledte bør naturligvis ses i lyset af de ressourcer, som hver kommune har til rådighed til erhvervsservice. Det er op til den enkelte kommune, hvor mange midler der skal afsættes til lokal erhvervsservice.

Figur 7.3. viser størrelsen af bevillingen til den lokale erhvervsserviceoperatør, der i nogle kommuner er Erhvervshus Midtjylland og i andre kommuner et lokalt erhvervsråd. Operatøren kan også være en enhed i forvaltningen.

Beløbene er oplyst af de enkelte kommuner og dækker i nogle kommuner primært over udgifter til vejledning af førstartere, iværksættere og virksomheder, mens de i andre kommuner også dækker over udgifter til bredere erhvervsfremmeprojekter. Beløbene er derfor ikke direkte sammenlignelige.

Figur 7.3. Kommunal bevilling (kr.) til operatør af lokal erhvervsservice, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra lokal erhvervsservice.
Note: Der er ikke oplysninger om Odder og Samsø Kommuner.

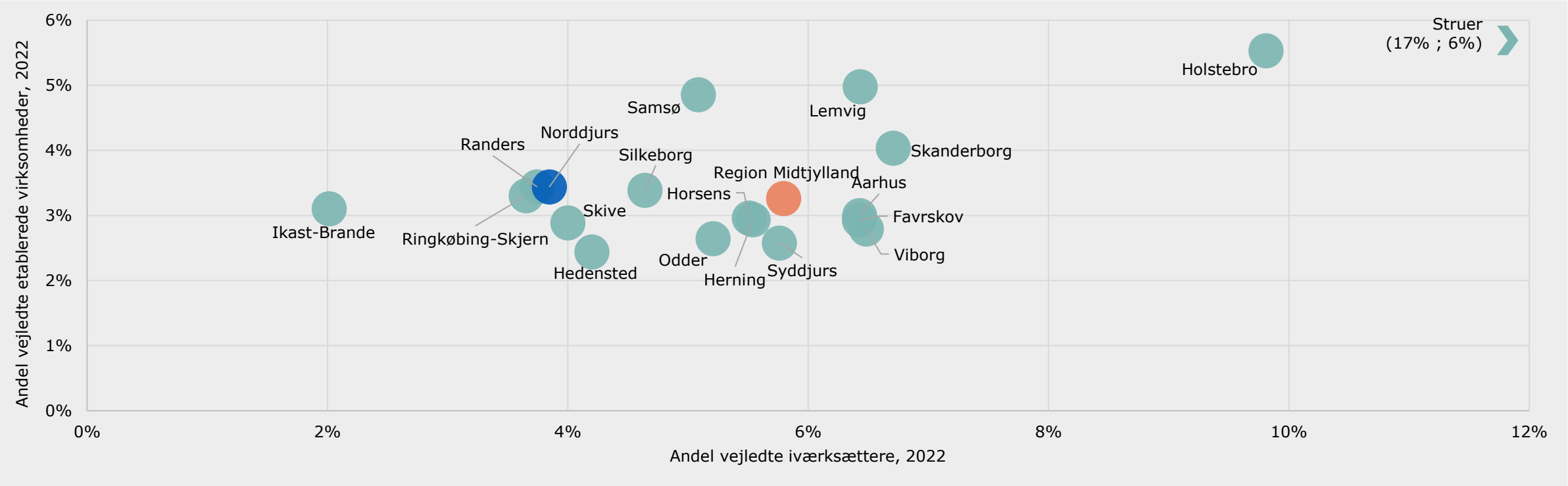
Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – specialiseret erhvervsservice

Figuren neden for giver et overblik over, hvor stor en andel af virksomhederne – opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder – der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland. Resultaterne er vist for alle midtjyske kommuner.

Det fremgår, at andelen af vejledte iværksættere i Norddjurs Kommune på dette område er knap 4 pct., hvorimod det for hele Region Midtjylland ligger på knap 6 pct. Andelen af vejledte etablerede virksomheder ligger samtidig på ca. 3 pct., hvilket er på niveau med hele regionen.

Det skal understreges, at figuren alene fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Virksomheder, der alene har deltaget i arrangementer og kollektive forløb, er ikke omfattet af figuren.

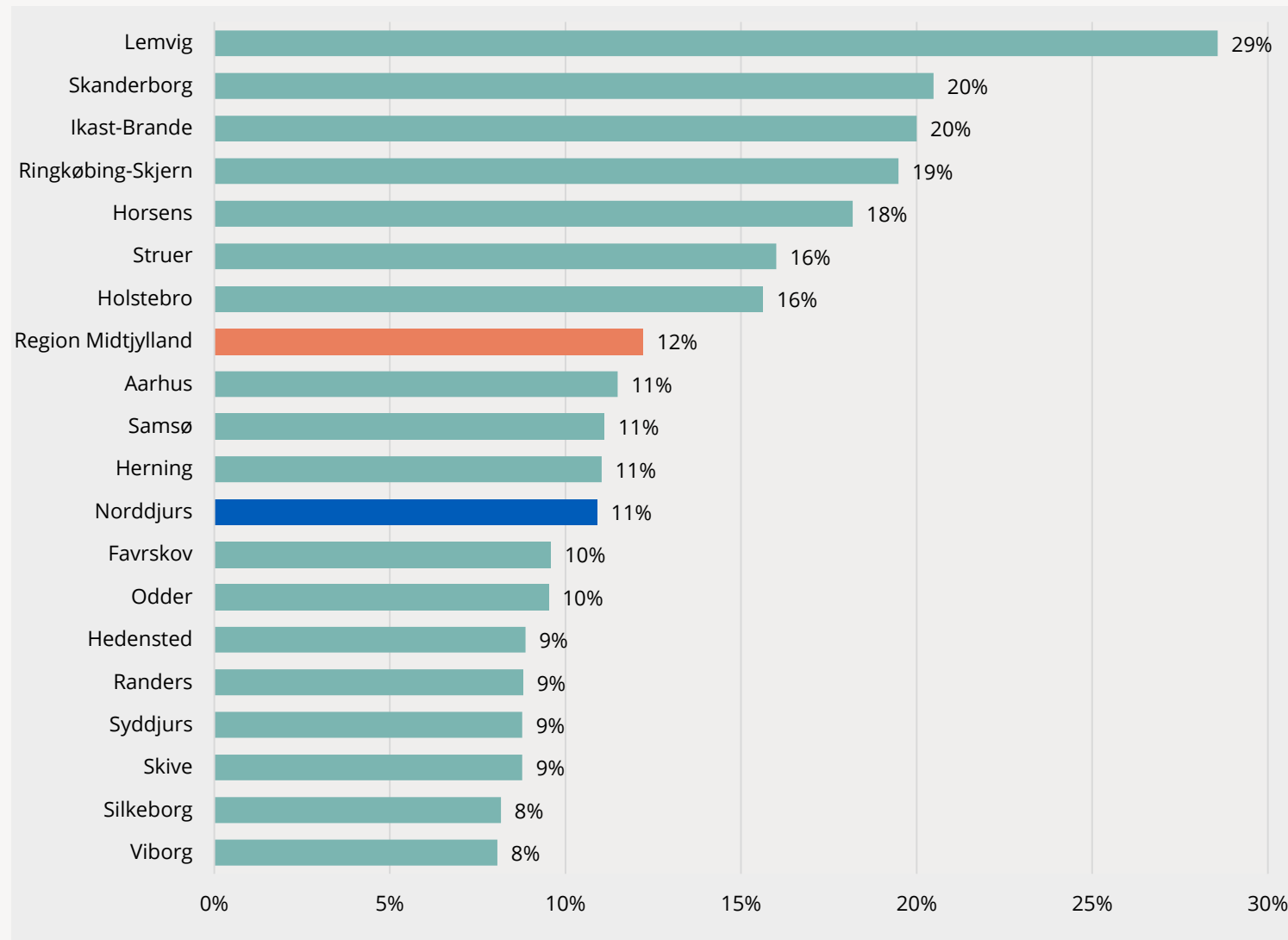
Figur 7.4. Andel, der har modtaget specialiseret vejledning i 2022, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Erhvervshus Midtjylland.

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – specialiseret vejledning

Figur 7.5. Andel af vejledte virksomheder i vækstlaget i den specialiserede erhvervsservice, 2022

Figuren til venstre viser, hvor mange virksomheder i vækstlaget, der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland.

I Norddjurs Kommune blev der i 2022 ydet specialiseret vejledning til 11 pct. af vækstlaget, hvilket er tæt på de 12 pct. for regionen som helhed.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Erhvervshus Midtjylland.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2019 til 2021 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent og i slutåret havde mindst fem ansatte.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Udgivet af Erhvervshus Midtjylland, juni 2023.
Udarbejdet i samarbejde med IRIS Group.
Data-/talmateriale leveret af IRIS Group.